

GOEDE WEEK

PASEN 2023

GEMEENSCHAP EN BEVRIJDING

*Het is mogelijk te leven
zoals Jezus*

© 2023 Fraternità di Comunione e Liberazione

C.D. Friedrich, *Paasmorgen* (ca. 1828-1835), Museo Nacional Thyssen-Bornemisza, Madrid.
(© Museo Nacional Thyssen-Bornemisza/Scala, Florence)

Witte Donderdag

Ochtend	7
Middag	31

Goede Vrijdag

Ochtend	43
Middag	63

Witte
Donderdag

■ STABAT MATER

(G.B. Pergolesi)

Stabat Mater dolorosa,
iuxta crucem lacrimosa,
dum pendebat Filius.

*De bedroefde Moeder
stond in tranen naast het kruis
waaraan haar Zoon hing te sterven.*

Cuius animam gementem,
contristatam et dolentem,
pertransivit gladius.

*Haar kreunende ziel,
vol van smart en medelijden,
werd doorstoken door een zwaard.*

O quam tristis et afflicta
fuit illa benedicta
Mater Unigeniti.

*O, hoe droevig en bedrukt
was die gezegende Moeder
van de Eengeborene.*

Quae moerebat et dolebat
et tremebat, dum videbat
nati poenas incliti.

*Ze was bedrukt en bedroefd
en beefde toen ze de pijn
van haar glorieuze Zoon zag.*

Quis est homo qui non fleret
Christi Matrem si videret
in tanto supplicio?

*Welke mens zou niet huilen
bij het zien van Christus' Moeder
in een dergelijke marteling?*

Quis non posset contristari
Piam Matrem contemplari
dolentem cum Filio?

*Wie zou geen medelijden kunnen voelen
bij het zien van de vrome Moeder
lijdend samen met haar Zoon?*

Pro peccatis Suae gentis
vidit Jesum in tormentis
et flagellis subditum.

*Voor de zonden van zijn volk
zag zij Jezus gefolterd worden
en onderworpen aan geseling.*

Vidit suum dulcem Natum
morientem desolatum
dum emisit spiritum.

*Ze zag haar lieve Zoon
die in eenzaamheid stierf
toen Hij de geest gaf.*

Eia Mater, fons amoris,
me sentire vim doloris
fac, ut tecum lugeam.

*Ach, Moeder, bron van liefde,
laat mij het geweld van het verdriet voelen,
dat ik met u treuren kan.*

Fac ut ardeat cor meum
in amando Christum Deum,
ut sibi complaceam.

Sancta Mater, istud agas,
crucifixi fige plagas
cordi meo valide.

Tui Nati vulnerati
tam dignati pro me pati
poenas mecum divide.
Fac me vere tecum flere
crucifixo condolere
donec ego vixero.

Iuxta crucem tecum stare,
te libenter sociare,
in planctu desidero.

Virgo virginum praeclara,
mihi iam non sis amara,
fac me tecum plangere.

Fac ut portem Christi mortem,
passionis fac consortem,
et plagas recolare.

Fac me plagis vulnerari
cruce hac inebriari
ob amorem Filii.

Inflammatum et accensum
per te, Virgo, sum defensus
in die iudicii.

Fac me cruce custodiri,
morte Christi praemuniri,
confoveri gratia.

Quando corpus morietur
fac ut animae donetur
paradisi gloria.

Amen.

*Maak, dat mijn hart brandt
van liefde tot Christus God,
zodat ik Hem behaag!*

*Heilige Moeder, maak
dat de wonden van de Gekruisigde
diep in mijn hart gegrift worden.
Deel met mij de pijnen
van uw gewonde Zoon, die zich verwaardigde
zó voor mij te lijden.*

*Laat me werkelijk met u wenen,
meevoelen met de Gekruisigde,
zolang ik leef.*

*Met u naast het kruis te staan,
gaarne met u te delen
in uw wenen – dat wil ik.*

*Edele Maagd onder de maagden,
wees niet meer hard voor mij,
laat mij met u wenen.*

*Laat mij Christus' dood dragen,
geef me deel aan Zijn passie
en laat me Zijn wonden gedenken.
Laat Zijn wonden mij verwonden,
dat dit kruis mij in een roes brenge
uit liefde voor uw Zoon.*

*In vuur en vlam gezet,
moge ik, Maagd, door u verdedigd worden
op de dag des oordeels.
Laat het kruis mij bewaren,
Christus' dood mij wapenen
en mij genade verlenen!*

*Wanneer mijn lichaam sterft,
maak dan dat mijn ziel
de glorie van het paradijs gegeven wordt!*

Amen.

■ ANGELUS

Laten we in stilte meedoen met de lofzang die de voorbije eeuwen van dit meisje gezongen hebben. Het is een langere versie van het *Wees Gegroet*, geschreven door een van de grootste vrouwen uit de geschiedenis.

■ HYMNE TOT DE HEILIGE MARIA

(Hildegard van Bingen)

Ave, generosa,
gloriosa
et intacta puella,
tu pupilla castitatis,
tu materia sanctitatis,
quae Deo placuit.
Nam haec superna infusio
in te fuit,
quod supernum verbum
in te carnem induit.
Tu candidum lilium,
quod Deus ante omnem creaturam
inspexit.
O pulcherrima
et dulcissima;
quam valde Deus in te delectabatur!
Cum amplexione caloris sui
in te posuit ita quod filius eius
de te lactatus est.
Venter enim tuus
gaudium habuit,
cum omnis coelestis symphonia
de te sonuit,
quia, virgo, filium Dei portasti
ubi castitas tua in Deo claruit.
Viscera tua gaudium habuerunt,
sicut gramen super quod ros cadit
cum ei viriditatem infundit;

*Wees gegroet,
edel, heerlijk
en ongerept meisje,
jij oogappel van de kuisheid,
jij stof van heiligheid,
die God behaagde.
Want in jou vond die hemelse
uitstorting plaats,
toen het hemelse Woord
in jou het vlees aannam.
Jij blanke lelie,
waar God zijn oog op richtte
vóór alle andere schepselen.
O allerschoonste
en allerliefste;
hoezeer heb jij God behaagd!
Met de omhelzing van Zijn warmte
heeft Hij Zijn Zoon in jou geplant,
zodat deze van jou de borst kon krijgen.
Zo juichte jouw schoot het uit
van vreugde,
toen elke hemelse symfonie
van jou weerklonk,
want jij, o Maagd, hebt de Zoon van God
gedragen,
daar waar, in God, jouw kuisheid straalde.
Jouw binnenste ervoer vreugde,
zoals het gras waarop de dauw neerdaalt*

ut et in te factum est,
o mater omnis gaudii.
Nunc omnis Ecclesia
in gaudio rutilat
ac in symphonia sonet
propter dulcissimam virginem
et laudabilem Mariam
Dei genitricem.
Amen.

*en dat daardoor frisheid krijgt;
zo gebeurde het ook in jou,
o Moeder van alle vreugde.
Nu strale heel de Kerk van vreugde
en klinkt in haar een symfonie
vanwege de allerliefste
en lofwaardige Maria,
de Moeder van God.
Amen.*

We willen blijven in de ruimte van licht die Christus al tweeduizend jaar constant in deze wereld creëert.

■ **NEARER TO THEE**

(Sarah Adams)

Nearer, my God, to Thee,
nearer to Thee!
E'en though it be a cross
that raiseth me;
still all my song shall be
nearer, my God, to Thee,
nearer, my God, to Thee,
nearer to Thee!

*Hier, dicht bij U, o Heer,
wil ik steeds blijven.
Dat is mijn hartenkreet:
wil toch niet weig'ren.
De avond daalt en duister
poogt ook mijn hart te grijpen,
Maar door 't geloof blijf ik steeds
hier, dicht bij U.*

Though like the wanderer,
the sun gone down,
darkness be over me,
my rest a stone;
still all my song shall be,
nearer, my God, to Thee,
nearer, my God, to Thee,
nearer to Thee!

*Hier, dicht bij U, o Heer,
wil ik steeds blijven.
Zelf ben ik bang en eenzaam,
Heer, zie mijn lijden!
O brood, zo waar en levend,
slechts Gij kunt vrede geven.
Geef mij dus vrede, Heer,
hier, dicht bij U!*

‘Komt, allen die dorst hebt, hier is water’.

■ JESAJA 55

Komt, allen die dorst hebt, hier is water;
en gij, die geen geld hebt, komt,
koopt koren en eet zonder geld,
en drinkt zonder betaling wijn en melk.
Waarom besteedt gij geld aan wat geen brood is,
en uw loon aan iets wat niet verzadigt?
Luistert aandachtig naar Mij, en gij zult eten wat goed is,
en uw honger stillen met uitgelezen spijs.
Neigt uw oor en komt naar Mij,
luistert en gij zult leven;
een eeuwig verbond zal Ik met u sluiten,
een blijk van mijn blijvende trouw aan David gezworen.
Zie, hem had Ik tot getuige voor de volkeren aangesteld,
tot vorst en gebiedster over de naties.
Zie, zo komt nu een volk, dat gij niet kent, naar u toe,
en een volk dat u niet kent, snelt op u af,
omwille van de Heer, uw God,
en wegens de Heilige van Israël, omdat Hij u luister heeft verleend.
Zoekt de Heer, nu Hij te vinden is,
roept Hem aan: Hij is nabij.
De zondaar moet zijn weg verlaten
en de boosdoener zijn gedachten;
en terugkeren naar de Heer, die zich over hem erbarmen zal,
naar onze God, die immers rijkelijk vergeeft.
Want mijn gedachten zijn niet uw gedachten,
en uw wegen niet mijn wegen, zo luidt de godsspraak van de Heer,
want zoals de hemel hoger is dan de aarde,
zo gaan ook mijn wegen uw wegen te boven,
en mijn gedachten uw gedachten.
Want zoals de regen en de sneeuw
uit de hemel neerdalen en daarheen pas terugkeren,
wanneer zij de aarde hebben gedrenkt,
haar hebben bevrucht en met planten bedekt,
wanneer zij zaad hebben gegeven aan de zaaier,
en brood aan de eter;

zo zal het ook gaan met mijn woord,
dat voortkomt uit mijn mond;
het keert niet vruchteloos naar Mij terug,
maar pas wanneer het heeft gedaan wat Mij behaagt,
en alles heeft volvoerd, waartoe Ik het heb gezonden.
Want in vreugde zult gij vertrekken
en in vrede worden thuisgebracht.
Bergen en heuvels zullen voor u
in gejubel uitbreken,
en alle bomen van het veld zullen in de handen klappen.
Waar dorens stonden, zullen cypressen groeien;
waar distels stonden, groeit een mirteboom;
het zal voor de Heer een eer zijn,
een zegeteken voor eeuwig, dat nooit vernield zal worden.

‘Vrijgemaakt van het juk van het kwade’, is het leven niet langer een woestijn.

■ **VRIJGEMAAKT VAN HET JUK VAN HET KWADE**

(Trappistinnen van Vitorchiano)

Liberati dal giogo del male,
battezzati nell’acqua profonda,
noi giungiamo alla terra di prova
dove i cuori saran resi puri.

*Vrijgemaakt van het juk van het kwade
en gedoopt in de diepte van ’t water,
gaan wij op naar het land der beproeving,
waar ons hart dan gezuiverd zal worden.*

Dal paese d’Egitto ci hai tratti
e cammini con noi nel deserto,
per condurci alla santa montagna
sulla quale s’innalza la croce.

*Uit Egypte hebt Gij ons geroepen
en nu gaat Gij met ons de woestijn door
om naar d’heilige berg ons te voeren,
op welks top we het kruis reeds ontwaren.*

Tu sei l’acqua che sgorga dal sasso,
sei la manna che sazia la fame,
sei la nube che guida il cammino
e sei legge che illumina i cuori.

*Gij zijt water dat welt uit de steenrots,
Gij zijt manna dat stilt onze honger,
Gij de wolk die op weg onze gids is
en de wet die verlicht onze harten.*

Su te, roccia che t’alzi fra noi,
troveremo difesa ed appoggio
e berremo alla fonte di vita
che ci lava dai nostri peccati.

*In U, rots, onder ons hoog verheven,
vinden wij immer vastheid en toevlucht;
en wij drinken van ’t levende water,
dat ons schoonwast van al onze zonden.*

Tu ci guidi nell'esodo nuovo
alla gioia profonda di Pasqua:
dalla morte passando alla vita
giungeremo alla terra promessa.
Amen.

*Gij geleidt ons opnieuw op de Uittocht
naar de innige vreugde van Pasen:
uit de dood gaan wij over naar 't leven,
komen aan bij het land der belofte.
Amen.*

Christus, licht van het leven, helpt ons op onze weg. Wij zijn rebels, maar we kunnen de kracht niet tenietdoen waarmee Hij van ons houdt, waarmee Hij ons achternazit. Laten we smeken om hulp – en Hij zegt: 'Hier ben ik'.

■ **JESAJA 57,18-58,12**

'Ik heb zijn wegen gezien en wil hem genezen en leiden,
en hem weer troosten.

Voor diegenen onder hen die treuren
schep Ik nu lippen die vrucht dragen.
Vrede, vrede voor hen die veraf zijn,
voor hen die nabij zijn, zegt de Heer,
Ik zal hen genezen'.

Maar de bozen zijn als een onstuimige zee,
die maar niet tot rust kan komen;
haar golven woelen slijk en modder op.
De bozen hebben geen vrede, zegt onze God.
Roep uit volle borst, houdt u niet in,
verhef uw stem als een ramshoorn.

Leg aan mijn volk hun weerspanningheid voor,
aan Jakobs huis zijn zonden.

Dag aan dag zoeken zij Mij,
verlangend mijn wegen te kennen,
als gold het een volk dat gerechtigheid beoefent,
en het recht van zijn God niet verwaarloost.

Rechtvaardige oordelen vragen zij Mij
verlangend naar Gods nabijheid.

'Waarom ziet Gij niet dat wij vasten,
merkt Gij niet dat wij ons vernederen?'

Op de dag dat gij vast zoekt gij nog uw voordeel,
en beult gij uw slaven af.

Gij kijft en krakeelt als gij vast
en slaat er boosaardig met uw vuisten op los.
Neen, bij een vasten als dit
dringt uw stem in den hoge niet door.
Is dat soms het vasten dat Ik verkies,
is dat een dag waarop de mens zich vernedert?
Zijn hoofd als een riet laten hangen
en neerliggen in zak en as:
noemt gij dat soms vasten,
en een dag die de Heer behaagt?
Is dit niet het vasten zoals Ik het verkies:
boosaardige boeien slaken,
de strengen van het juk losmaken,
de geknechte de vrijheid hergeven,
en alle jukken door te breken?
Is vasten niet dit: uw brood delen met wie honger heeft;
arme zwervers opnemen in uw huis;
een naakte kleden die gij ziet
en u niet onttrekken aan de zorg voor uw broeder?
Dan breekt uw licht als de dageraad door
en groeien uw wonden spoedig dicht;
dan gaat uw geluk voor u uit,
en sluit de glorie des Heren uw stoet.
Als gij dan roept, geeft de Heer u antwoord,
en smeekt gij om hulp, Hij zal zeggen: 'Hier ben Ik!'
Als gij het juk uit uw midden verwijdert,
geen vinger bedreigend meer uitsteekt en geen valse aanklachten indient,
de hongerige aanbiedt wat gij voor uzelf verlangt
en de onderdrukte met voedsel verzadigt,
dan zal uw licht in de duisternis opgaan,
uw nacht als de heldere middag zijn.
Dan zal de Heer u steeds blijven leiden,
in verschroeide oorden uw honger stillen.
Hij zal uw krachten sterken
en gij zult zijn als een rijkbesproeide tuin,
als een bron die nooit teleurstelt als men om water komt.
De oude ruïnes worden dan door u weer opgebouwd,
gij herstelt de fundamenten van vroegere geslachten.
Een hersteller van bressen zal men u noemen,
herbouwer van straten.

Zijn aanwezigheid is onze vreugde, zijn vreugde is onze kracht. Luisteren we nu naar een lezing uit het boek van Nehemia.

■ **NEHEMIA 8,1-11**

In die dagen stroomden alle Israëlieten samen op het plein voor de Waterpoort en verzochten Ezra, de schriftgeleerde, het boek te gaan halen van de wet die de Heer door Mozes aan Israël gegeven heeft. En Ezra, de priester, bracht het boek voor de vergadering van mannen en vrouwen en allen die de voorlezing konden volgen.

Vanaf de dageraad tot de middag las Ezra voor uit het boek op het plein voor de Waterpoort ten aanhoren van de mannen en vrouwen en van allen die het konden volgen. Het volk luisterde aandachtig naar de voorlezing van het wetboek.

Ezra, de schriftgeleerde, ging op een houten verhoging staan die voor die gelegenheid opgeslagen was. Aan zijn rechterhand stonden Mattitja, Sema, Anaja, Uria, Chilkia en Maäseja; aan zijn linkerhand Pedaja, Misaël, Malkia, Chasum, Chasbaddana, Zekarja en Mesullam.

Ten aanschouwen van heel het volk, hij stak immers boven allen uit, opende Ezra het boek. Op dat ogenblik gingen allen staan. En Ezra prees de Heer, de grote God, en heel het volk antwoordde: 'Amen, amen!' Zij staken hun handen omhoog, zij bogen het hoofd en zij aanbaden de Heer met het gezicht tegen de grond. En Jesua, Bani, Serebja, Jamin, Akkub, Sabtai, Hodia, Maäseja, Kelita, Azarja, Jozabad, Chanan, Pelaja en de levieten verklaarden het volk daar ter plaatse de wet.

Zij lazen uit het boek van Gods wet voor, legden het uit en verklaarden de betekenis, zodat allen de lezing verstonden. Vervolgens zeiden Nehemia, de landvoogd, Ezra, de priester en schriftgeleerde, en de levieten die de uitleg gaven tot heel het volk: 'Deze dag is aan de Heer, uw God, gewijd. U mag dus niet treurig zijn en niet wenen'. Het hele volk was namelijk in tranen uitgebarsten toen het de woorden van de wet hoorde. En ze zeiden hun: 'Kom, ga lekker eten en drink er zoete drank bij en deel ervan mee aan wie niets heeft, want deze dag is aan onze Heer gewijd. Wees niet bedroefd, maar de vreugde die de Heer u schenkt zij uw kracht'. Zo kalmeerden de levieten het volk en ze zeiden: 'Wees nu stil! Dit is een heilige dag, wees dus niet bedroefd'.

Het is de vreugde van een liefde die uiteindelijk zal overwinnen.

■ JEREMIA 31,2-4a

Dit zegt de Heer:
Het volk dat ontkwam aan het zwaard
vond genade in de woestijn.
Aan Israël, op zoek naar rust,
is de Heer reeds van verre
verschenen.
Mijn liefde voor u duurt eeuwig,
Ik blijf u voor altijd trouw.
Israël, Ik richt u weer op.

‘Mijn liefde voor u duurt eeuwig’. ‘Christus is ... alles in allen, Hij die alles in zichzelf omvat, volgens de unieke, oneindige en uiterst wijze kracht van zijn goedheid – als een centrum waarin alle lijnen samenkomen – opdat de schepselen van de enige God elkaar niet vreemd en vijandig zouden blijven, maar een gemeenschappelijke plek zouden hebben waar ze elkaar hun vriendschap en hun vrede kunnen betuigen’.*

■ UBI CARITAS ET AMOR

(Gregoriaans)

Ubi caritas et amor, Deus ibi est.

Waar vriendschap heerst en liefde, daar is God.

Congregavit nos in unum Christi
amor,
exsultemus et in ipso iucundemur!
Timeamus et amemus Deum vivum
et ex corde diligamus nos sincero.

*Christus' liefde heeft ons bijeengebracht en één
gemaakt,
laat ons juichen en ons in Hem verheugen!
Laat ons de levende God vrezen en beminnen
en ook met een oprecht hart van elkaar houden.*

Simul ergo cum in unum congregamur *Laten we, nu we hier samengebracht zijn,*

* H. Maximus de Beljider, *Mystagogie*, I.

ne nos mente dividamur,
caveamus;
cessent iurgia maligna, cessent lites
et in medio nostri sit Christus Deus.

*oppassen niet in de geest verdeeld te raken;
moge alle wrok verdwijnen, elke strijd gestaakt
worden
en Christus God weze in ons midden.*

Simul quoque cum beatis videamus
glorianter vultum tuum,
Christe Deus;
gaudium, quod est immensum,
atque probum,
saecula per infinita saeculorum.

*Dat wij allen, met de zaligen in heerlijkheid
uw gelaat mogen zien, Christus God:
een grote, immense vreugde
tot in de eeuwen der oneindige eeuwen!
Amen.*

‘Jezus Christus’ is dus ‘niet gekomen om ons kletspraatjes te verkopen’.

■ **HET PORTAAL VAN HET MYSTERIE
VAN DE TWEDE DEUGD***

(Ch. Péguy)

Jezus Christus, mijn kind, is niet gekomen om ons kletspraatjes te verkopen.
Je begrijpt dat Hij niet die hele reis naar de aarde gemaakt heeft,
Een lange reis, onder ons gezegd,
(En waar Hij was had Hij het prima.)
(Voordat Hij naar de aarde kwam.
Had Hij al onze zorgen niet.)
Hij heeft de reis om naar de aarde af te dalen niet ondernomen
Om ons lolletjes en grappen
Te komen vertellen.
Er is geen tijd om plezier te maken.
Hij heeft de drieëndertig jaar van zijn leven op aarde,
Van zijn leven als mens van vlees en bloed,
Niet benut, niet gebruikt, niet besteed,
De dertig jaar van zijn verborgen leven,
De drie jaar van zijn openbare leven,
De drie dagen van zijn lijden en sterven,
(En de drie dagen van zijn grafrust in het voorgeborchte.)
Hij heeft dat alles niet benut, niet gebruikt, niet besteed,

---

* Ch. Péguy, *Het portaal van het mysterie van de tweede deugd* (vert. N. van der Sluis), Betsaida: 's-Hertogenbosch 2014, pp. 108-111.

De dertig jaar dat Hij gewerkt heeft en de drie jaar dat Hij gepredikt heeft en de drie dagen van zijn lijden en sterven,
De drieëndertig jaar dat Hij gebeden heeft,
Zijn menswording, die eigenlijk zijn vleeswording is,
Dat Hij het vlees heeft aangenomen en wat vleselijk is, dat Hij geboren is en gekruisigd en begraven,
Dat Hij een lichaam van vlees en bloed heeft aangenomen en gemarteld is,
Zijn leven als mens en zijn leven als arbeider en zijn leven als priester en zijn leven als heilige en zijn leven als martelaar,
Zijn leven als gelovige,
Zijn leven als Jezus,
Om ons vervolgens (en tezelfdertijd) beuzelpraat te verkopen.
Hij heeft dat alles niet benut, niet gebruikt, niet besteed.
Hij heeft dat allemaal
Wat aanzienlijk is
Niet gegeven om ons, om ons vervolgens
Raadseltjes op te geven
Die we moeten raden
Als een duivelskunstenaar.
Door zich slim voor te doen.
Nee nee, mijn kind, en Jezus heeft ons ook geen dode woorden gegeven
Die we moeten opbergen in kleine doosjes
(Of in grote.)
En die we moeten conserveren in (de) ranzige olie
Zoals de mummies uit Egypte.
Jezus Christus, mijn kind, heeft ons geenszins ingeblikte woorden gegeven
Die we moeten bewaren,
Maar Hij heeft ons levende woorden gegeven
Die we moeten koesteren.
Ego sum via, veritas et vita,
Ik ben de weg, de waarheid en het leven.
De woorden van (het) leven, de levende woorden kunnen alleen levend bewaard worden,
Levend gevoed,
Gevoed, meegedragen, verwarmd, warm in een levend hart
Beslist niet muf bewaard in kleine doosjes van hout of van karton.
Zoals Jezus een lichaam heeft aangenomen, een lichaam moest aannemen, zich moest bekleden met een lichaam
Om die (vleselijke) woorden uit te spreken en ze te doen horen,
Om ze te kunnen uitspreken,
Zo moeten wij, wij evenzeer, *in navolging van Jezus,*

Zo moeten wij, die van vlees en bloed zijn, er ons voordeel mee doen,
Er ons voordeel mee doen dat we van vlees en bloed zijn door ze te conserveren, door ze
te verwarmen, door ze in ons te voeden, levend, van vlees en bloed,
(Daar hebben de engelen zelf dus geen weet van, mijn kind, dat hebben ze nooit ervaren.)
Zoals een moeder van vlees en bloed haar laatstgeboren kind voedt en verwarmt aan
haar hart,
Haar zuigeling van vlees en bloed, aan haar boezem,
Stevig neergelegd in de knik van haar arm,
Zo moeten wij, waarbij we ons voordeel ermee doen dat we van vlees en bloed zijn,
In ons hart,
Met ons vlees en met ons bloed,
Met ons hart,
De Woorden voeden van vlees en bloed
De eeuwige Woorden, die in de tijd en naar het vlees uitgesproken zijn.
Het grootste van alle wonderen, mijn kind, het grootste van alle mysteries.
Omdat Jezus Christus onze broeder van vlees en bloed geworden is
Omdat Hij in de tijd en naar het vlees de eeuwige woorden uitgesproken heeft,
In monte, op de berg,
Daarom is het ons, gebrekkige mensen, gegeven,
Daarom hangt het van ons af, gebrekkige mensen van vlees en bloed,
Om die woorden die levend uitgesproken zijn in de tijd
Te laten leven en te voeden en levend te houden in de tijd.

**In uw edelheid, o Christus, reikt Gij ons uw hand om ons
op te richten. ‘O frondens virga’.**

■ **O FRONDENS VIRGA**
(Hildegard van Bingen)

O frondens virga,
in tua nobilitate stans,
sicut aurora procedit.
Nunc gaude et laetare
et nos debiles dignare
a mala consuetudine liberare
atque manum tuam porrigere
ad erigendum nos.

*O groene twijg,
die zich verheft in uw edelheid
als de aanbreekende dag.
Verbeug en verblijd u nu
en verwaardig u, ons zwakkelingen
te bevrijden van ons dagelijkse kwaad
en reik ons uw hand
om ons op te richten!*

De wereld waarin wij leven is het tegenovergestelde: ‘[Dit] is wat jullie in een tragische, unieke situatie plaatst. Jullie zijn de eersten. Jullie zijn de eersten van de moderneren’.

■ **VÉRONIQUE***
(Ch. Péguy)

Voor de eerste keer, voor de eerste keer na Jezus, hebben wij gezien, voor onze ogen, staan we op het punt om te zien hoe een nieuwe wereld oprijst, als het geen stad is; hoe een nieuwe samenleving vorm krijgt, als het geen stad is: de moderne samenleving, de moderne wereld. Een wereld, een samenleving die vorm krijgt, of althans, in elkaar gezet wordt, groter wordt, na Jezus, zonder Jezus. En wat het vreselijkste is, mijn vriend, we moeten het niet ontkennen, is dat het ze gelukt is. Wat jullie generatie, mijn vriend, jullie generatie en de tijd waarin wij leven, kapitaal belang geeft, is wat jullie voor een unieke wending in de geschiedenis van de wereld plaatst, in het verlopen van de geschiedenis van de wereld, is wat jullie in een tragische, unieke situatie plaatst. Jullie zijn de eersten. Jullie zijn de eersten van de moderneren, jullie zijn de eersten tegenover wie, voor wie, voor wier ogen, en door wie dit uitzonderlijke werk gerealiseerd is, deze oprichting van de moderne wereld en deze installatie van de regering van de intellectuele partij in de moderne wereld.

In alles moet het Mysterie bemind worden. Hier begint de uitdaging aan de wereld. In de gehoorzaamheid aan de Vader. ‘O Aeterne Deus’.

■ **O AETERNE DEUS**
(Hildegard van Bingen)

O aeterne Deus, nunc tibi placeat,
ut in amore illo ardeas
ut membra illa simus,
quae fecisti in eodem amore,
cum Filium tuum genuisti
in prima aurora,

*O eeuwige God,
moge het u nu behagen
te branden van een zodanige liefde
dat wij die ledematen worden
die Gij, in dezelfde liefde, maakte
toen Gij uw Zoon voortbracht*

---

* Cit. in: L. Giussani, S. Alberto, J. Prades, *Sporen trekken in de geschiedenis van de wereld*, Betsaida: 's-Hertogenbosch 2019, p. 150-151.

ante omnem creaturam,
et inspicere necessitatem hanc,
quae super nos cadit,
et abstrahere eam a nobis propter
    Filium tuum,
et perducere nos in laetitia salutis.

*bij de eerste dageraad,
vóór alle schepselen;
en zie naar deze nood
die ons bedreigt;
neem haar van ons weg omwille van uw Zoon
en voer ons naar de vreugde van de verlossing.*

Nu gaan we luisteren naar Christus' testament, voor zijn sterven. Al kost het wat inspanning, laten we het woord voor woord beluisteren.

'Ik ben de weg, de waarheid en het leven'.

■ JOHANNES 14

'Laat uw hart niet verontrust worden. Gij gelooft in God, gelooft ook in Mij. In het huis van mijn Vader is ruimte voor velen. Ware dit niet zo, dan zou Ik het u hebben gezegd, want Ik ga heen om een plaats voor u te bereiden. En als Ik ben heengegaan en een plaats voor u heb bereid, kom Ik terug om u op te nemen bij Mij, opdat ook gij zult zijn waar Ik ben. Gij weet waar Ik heenga en ook de weg daarheen is u bekend'.

Tomas zei tot Hem: Heer, wij weten niet waar Gij heengaat: hoe moeten wij dan de weg kennen?' Jezus antwoordde hem: 'Ik ben de weg, de waarheid en het leven. Niemand komt tot de Vader tenzij door Mij. Als gij Mij zoudt kennen, zoudt gij ook mijn Vader kennen. Nu reeds kent gij Hem en ziet gij Hem'. Hierop zei Filippus: 'Heer, toon ons de Vader; dat is ons genoeg'. En Jezus weer: 'Ik ben al zo lang bij u en gij kent Mij nog niet, Filippus? Wie Mij ziet, ziet de Vader. Hoe kunt ge dan zeggen: Toon ons de Vader? Gelooft ge niet dat Ik in de Vader ben en de Vader in Mij is? De woorden die Ik u zeg, spreek Ik niet uit Mijzelf, maar het is de Vader die, blijvend in Mij, zijn werk verricht. Gelooft Mij; Ik ben in de Vader en de Vader is in Mij. Of gelooft het anders omwille van de werken.

Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: wie in Mij gelooft, zal ook zelf de werken doen die Ik doe. Ja, grotere dan die zal hij doen, omdat Ik naar de Vader ga. En wat gij ook zult vragen in mijn Naam, Ik zal het doen, opdat de Vader moge verheerlijkt worden in de Zoon. Als gij Mij iets zult vragen in mijn Naam, zal Ik het doen.

Als gij Mij liefhebt, zult ge mijn geboden onderhouden. Dan zal de Vader op mijn gebed u een andere Helper geven om voor altijd bij u te blijven: de Geest van de waarheid, voor wie de wereld niet ontvankelijk is, omdat zij Hem niet ziet en niet kent. Gij kent Hem,

want Hij blijft bij u en zal in u zijn. Ik zal u niet verweesd achterlaten: Ik keer tot u terug. Nog een korte tijd en de wereld ziet Mij niet meer; gij echter zult Mij zien, want Ik leef en ook gij zult leven. Op die dag zult gij weten, dat Ik in mijn Vader ben en gij in Mij en Ik in u. Wie mijn geboden onderhoudt, die hij heeft ontvangen, hij is het die Mij liefheeft. En wie Mij liefheeft, zal door mijn Vader bemind worden; ook Ik zal hem beminnen en Ik zal Mij aan hem openbaren.

Judas – niet de Iskariot – zei tot Hem: ‘Heer, hoe komt het dat Gij Uzelf aan ons zult openbaren en niet aan de wereld?’ Jezus gaf hem ten antwoord: ‘Als iemand Mij liefheeft, zal hij mijn woord onderhouden, mijn Vader zal hem liefhebben en Wij zullen tot hem komen en verblijf bij hem nemen. Wie Mij niet liefheeft, onderhoudt mijn woorden niet; het woord dat gij hoort, is niet van Mij, maar van de Vader die Mij gezonden heeft. Dit zeg Ik u, terwijl Ik nog bij u ben, maar de Helper, de heilige Geest, die de Vader in mijn Naam zal zenden, Hij zal u alles leren en u alles in herinnering brengen wat Ik u gezegd heb. Vrede laat Ik u na; mijn vrede geef Ik u. Niet zoals de wereld die geeft, geef Ik hem u. Laat uw hart niet verontrust of kleinmoedig worden. Gij heb Mij horen zeggen: Ik ga heen, maar Ik keer tot u terug. Als gij Mij zoudt liefhebben, zoudt gij er blij om zijn dat Ik naar de Vader ga, want de Vader is groter dan Ik. Nu, eer het gebeurt, zeg Ik het u, opdat gij, wanneer het gebeurt zult geloven. Veel zal Ik niet meer met u spreken, want de vorst van de wereld is op komst. Weliswaar vermag hij niets tegen Mij, maar de wereld moet weten dat Ik de Vader liefheb en dat Ik handel zoals Hij Mij bevolen heeft. Staat op, laten we hier vandaan gaan’.

■ O CÔR SOAVE

(Anoniem, toegeschreven aan Francesco Soto de Langa, 16^e eeuw)

O côr soave, côr del mio Signore,
ferito gravemente,
non da coltel pungente,
ma da lo stral che fabbricò l'amore,
che fabbricò l'amore.

*O teder hart, hart van mijn Heer,
zwaar gewond,
niet door een scherp mes,
maar door de pijl
van de liefde.*

O côr soave, quand'io ti rimiro
post'in tant'agonia,
manca l'anima mia,
né voce s'ode più, né mai sospiro,
né più né mai sospiro.

*O teder hart, wanneer ik naar u kijk,
in uw vreselijke doodstrijd,
dan breekt mijn hart
en hoor ik niets meer,
noch stem noch zucht.*

‘Blijft in mij zoals Ik in u’. In het vijftiende hoofdstuk van Johannes wordt het werkwoord ‘blijven’ elf keer herhaald.

■ JOHANNES 15

‘Ik ben de ware wijnstok en mijn Vader is de wijnbouwer. Elke rank aan Mij die geen vrucht draagt, snijdt Hij af; en elke rank die wel vrucht draagt zuivert Hij, opdat zij meer vrucht mag dragen. Gij zijt al rein dankzij het woord dat Ik tot u gesproken heb. Blijft in Mij, zoals Ik in u. Zoals de rank geen vrucht kan dragen uit zichzelf, maar alleen als zij blijft aan de wijnstok, zo gij evenmin, als gij niet blijft in Mij. Ik ben de wijnstok, gij de ranken. Wie in Mij blijft, zoals Ik in hem, die draagt veel vrucht, want los van Mij kunt gij niets. Als iemand niet in Mij blijft, wordt hij weggeworpen als de rank en verdort; men brengt ze bij elkaar, gooit ze in het vuur, en ze verbranden. Als gij in Mij blijft en mijn woorden in u blijven, vraagt dan wat gij wilt en gij zult het krijgen. Hierdoor wordt mijn Vader verheerlijkt, dat gij rijke vruchten draagt; zo zult gij mijn leerlingen zijn. Zoals de Vader Mij heeft liefgehad, zo heb ook Ik u liefgehad. Blijft in mijn liefde. Als gij mijn geboden onderhoudt, zult gij in mijn liefde blijven, gelijk Ik, die de geboden van mijn Vader heb onderhouden, in zijn liefde blijf. Dit zeg Ik u, opdat mijn vreugde in u moge zijn en uw vreugde volkomen moge worden. Dit is mijn gebod, dat gij elkaar liefhebt, zoals Ik u heb liefgehad. Geen groter liefde kan iemand hebben dan deze, dat hij zijn leven geeft voor zijn vrienden. Gij zijt mijn vrienden, als gij doet wat Ik u gebied. Ik noem u geen dienaars meer, want de dienaar weet niet wat zijn heer doet, maar u heb Ik vrienden genoemd, want Ik heb u alles meegedeeld wat Ik van de Vader heb gehoord. Niet gij hebt Mij uitgekozen, maar Ik u en Ik heb u de taak gegeven op tocht te gaan en vruchten voort te brengen, die blijvend mogen zijn. Dan zal de Vader u geven al wat gij Hem in mijn Naam vraagt. Dit is mijn gebod, dat gij elkaar liefhebt.

Als de wereld u haat, bedenkt dan dat zij Mij eerder heeft gehaat dan u. Als gij van de wereld zoudt zijn, zou de wereld liefhebben wat haar toebehoort. Daar gij echter niet van de wereld zijt, maar Ik u uit de wereld heb uitgekozen, daarom haat de wereld u. Herinnert u wat Ik gezegd heb: een dienaar staat niet boven zijn heer. Als ze Mij vervolgd hebben, zullen ze ook u vervolgen. Als ze mijn woord onderhouden hebben, zullen ze ook het uwe onderhouden. Maar dit alles zullen zij u vanwege mijn Naam aandoen, want Hem die Mij gezonden heeft, kennen zij niet. Was Ik niet gekomen en had Ik niet tot hen gesproken, zij zouden geen schuld hebben. Nu echter hebben zij voor hun zonde geen verontschuldiging. Wie Mij haat, haat ook mijn Vader. Had Ik onder hen geen werken verricht die niemand anders verricht heeft, zij zouden geen schuld hebben. Maar nu hebben zij deze gezien en toch zowel Mij als mijn Vader gehaat.

Maar het woord moest vervuld worden dat in hun Wet geschreven staat: Zij hebben Mij gehaat zonder reden. Wanneer de Helper komt, die Ik u van de Vader zal zenden, de Geest der waarheid die van de Vader uitgaat, zal Hij over Mij getuigenis afleggen. Maar ook gij moet getuigen, want vanaf het begin zijt gij bij Mij'.

■ GIESÙ SOMMO CONFORTO

(Anoniem, uitgegeven door p. Serafino Razzi, 16e eeuw)

Giesù, sommo conforto,
tu se' tutt'il mio amore,
e 'l mio beato porto,
e santo redentore.
O gran bontà, dolce pietà,
felice quel che teco unito sta.

*Jezus, opperste vertroosting,
gij zijt heel mijn liefde,
mijn gezegende thuishaven
en heilige Verlosser.
O grote goedheid, teder medelijden,
gelukkig wie met u verenigd is.*

Deh, quante volte offeso
t'ha l'alma e 'l cor meschino.
E tu se' in croce steso
per salvar me tapino.
O gran bontà, dolce pietà,
felice quel che teco unito sta.

*Ach, hoe dikwijls hebben mijn kleingeestige
ziel en hart u niet beledigd.
En Gij hebt het kruis bestegen
om mij, ongelukkige, te redden.
O grote goedheid, teder medelijden,
gelukkig wie met u verenigd is.*

Giesù, qual forza ha spinto
l'immensa tua bontade
deh, qual amor t'ha vinto
patir tal crudeltade?
O gran bontà, dolce pietà,
felice quel che teco unito sta.

*Jezus, welke kracht dreef uw
immense goedheid ertoe,
ach, welke liefde heeft u ervan overtuigd
dergelijke wreedheid te ondergaan?
O grote goedheid, teder medelijden,
gelukkig wie met u verenigd is.*

A te fui sempre ingrato
e mai non fui fervente,
e tu per me piagato
sei stato, crudelmente.
O gran bontà, dolce pietà,
felice quel che teco unito sta.

*Ik was u altijd ondankbaar
en nooit was ik vurig.
Toch hebt Gij zich voor mij
wreed laten verwonden.
O grote goedheid, teder medelijden,
gelukkig wie met u verenigd is.*

Giesù, tu hai il mondo
soavemente pieno
d'amor santo e giocondo

*Jezus, Gij hebt de wereld
op zoete wijze gevuld met
heilige en vreugdevolle liefde,*

che fa ogni cor sereno.
O gran bontà, dolce pietà,
felice quel che teco unito sta.

Giesù fammi morire
del tuo amor verace;
Giesù, fammi languire
di te, Signor verace.
O gran bontà, dolce pietà,
felice quel che teco unito sta.

Giesù, foss'io confitto
sopra quell'alto legno
dove ti veggio afflitto,
Giesù, Signor benigno.
O gran bontà, dolce pietà,
felice quel che teco unito sta.

O croce, fammi loco
e le mie membra prendi,
che del tuo dolce foco
il cor e l'alma accendi.
O gran bontà, dolce pietà,
felice quel che teco unito sta.

Infiamma il mio cor tanto
del tuo amor divino,
ch'io arda tutto quanto,
ch'io paia un Serafino.
O gran bontà, dolce pietà,
felice quel che teco unito sta.

La croce e il crocifisso
sia nel mio cor scolpito
et io sia sempre assiso
in gloria dov'egli è ito.
O gran bontà, dolce pietà,
felice quel che teco unito sta.

*die elk hart tot rust brengt.
O grote goedheid, teder medelijden,
gelukkig wie met u verenigd is.*

*Jezus, laat mij sterven
aan uw waarachtige liefde;
Jezus, laat mij smachten
naar u, waarachtige Heer.
O grote goedheid, teder medelijden,
gelukkig wie met u verenigd is.*

*Jezus, was ik het maar
die aan dat hoge hout genageld was,
waaraan ik u zie lijden,
Jezus, medelijdende Heer.
O grote goedheid, teder medelijden,
gelukkig wie met u verenigd is.*

*O kruis, maak plaats voor mij,
neem mijn ledematen aan,
zodat mijn hart en ziel ontstoken worden
door uw zoete vuur.
O grote goedheid, teder medelijden,
gelukkig wie met u verenigd is.*

*Laat mijn hart zozeer ontvlammen
door uw goddelijke liefde,
dat ik helemaal brand,
een Serafijn gelijk.
O grote goedheid, teder medelijden,
gelukkig wie met u verenigd is.*

*Mogen het kruis en de Gekruisigde
in mijn hart gegrift worden;
dat ik voor altijd gezeten moge zijn
in de heerlijkheid, waarheen Hij gegaan is.
O grote goedheid, teder medelijden,
gelukkig wie met u verenigd is.*

‘Niemand zal u uw vreugde kunnen ontnemen’.

■ JOHANNES 16

‘Dit heb Ik u gezegd, opdat gij niet ten val komt. Zij zullen u uit de synagoge bannen. Ja, er komt een tijd dat ieder die u doodt, zal menen een daad van godsverering te stellen. Zij zullen dat doen, omdat zij noch de Vader noch Mij erkend hebben. Dit heb Ik u gezegd, opdat wanneer de tijd hiervan aanbreekt, gij u zoudt herinneren dat Ik het u gezegd heb.

Over deze dingen heb Ik aanvankelijk niet gesproken, omdat Ik bij U was. Thans ga Ik naar Hem die Mij gezonden heeft, en toch vraagt niemand van u Mij: Waar gaat Gij heen? Omdat Ik u dit gezegd hebt, is uw hart vol droefheid. Toch zeg Ik u de waarheid: het is goed voor u dat Ik heenga; want als Ik niet heenga, zal de Helper niet tot u komen. Nu Ik wel ga, zal Ik Hem tot u zenden. Eenmaal gekomen zal Hij de wereld het overtuigend bewijs leveren van wat zonde, gerechtigheid en oordeel is: van wat zonde is, omdat zij niet in Mij geloven; van wat gerechtigheid is, omdat Ik naar de Vader ga, zodat gij Mij niet meer ziet; van wat oordeel is, omdat de vorst dezer wereld geoordeeld is. Nog veel heb Ik u te zeggen, maar gij kunt het nu niet verdragen. Wanneer Hij echter komt, de Geest der waarheid, zal Hij u tot de volle waarheid brengen; Hij zal niet uit zichzelf spreken, maar spreken al wat Hij hoort en u de komende dingen aankondigen. Hij zal Mij verheerlijken, omdat Hij aan u zal verkondigen wat Hij van Mij ontvangen heeft. Ik zei dat Hij aan u zal verkondigen wat Hij van Mij ontvangen heeft, omdat al wat de Vader heeft het mijne is.

Nog een korte tijd en gij aanschouwt Mij niet meer; wederom een korte tijd en gij zult Mij zien’. Enige van zijn leerlingen zeiden daarop tot elkaar: ‘Wat bedoelt Hij met dat: Nog een korte tijd en gij aanschouwt Mij niet meer, en wederom een korte tijd en gij zult Mij zien? en: Ik ga heen naar de Vader?’ Zij vroegen dus: ‘Wat betekent die korte tijd, waarvan Hij spreekt? Wij begrijpen niet wat Hij zegt’. Jezus, wetend dat zij Hem wilden ondervragen, zei tot hen: ‘Zoekt gij onder elkaar naar de betekenis van mijn woorden: een korte tijd en gij aanschouwt Mij niet meer, en wederom een korte tijd en gij zult Mij zien? Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: gij zult wenen en weeklagen, terwijl de wereld zich zal verheugen. Gij zult bedroefd zijn, maar uw droefenis zal in vreugde verkeren. Wanneer de vrouw gaat baren is zij bedroefd omdat haar uur gekomen is; maar wanneer zij het kindje ter wereld heeft gebracht, denkt zij niet meer aan de pijn, van blijdschap dat er een mens ter wereld is gekomen. Zo zijt ook gij nu wel bedroefd, maar wanneer Ik u zal weerzien, zal uw hart zich verheugen en uw vreugde zal niemand u kunnen ontnemen. Op die dag zult gij Mij over niets ondervragen.

Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: wat gij de Vader ook zult vragen, Hij zal het u geven in mijn Naam. Tot nu toe hebt gij niets gevraagd in mijn Naam. Vraagt en gij zult verkrijgen, opdat uw vreugde volkomen zij.

In beelden heb Ik hierover tot u gesproken; er komt een uur, dat Ik niet meer in beelden tot u zal spreken, maar Mij onomwonden tegenover u zal uiten omtrent de Vader. Op die dag zult gij bidden in mijn Naam; het is niet nodig te zeggen dat Ik bij de Vader uw voorspreker zal zijn, want de Vader zelf heeft u lief omdat gij Mij liefhebt en gelooft dat Ik van God ben uitgegaan. Ik ben van de Vader uitgegaan en in de wereld gekomen; weer verlaat Ik de wereld en ga naar de Vader'. Toen zeiden zijn leerlingen: 'Kijk, nu spreekt Gij onomwonden en gebruikt geen enkel beeld. Nu zien wij dat Gij alles weet. Het is voor U niet nodig dat iemand U ondervraagt. Wij geloven daarom dat Gij van God zijn uitgegaan'. Jezus antwoordde hun: "Geloof ge nu? Zie, er komt een uur, ja het is er al, dat gij naar alle kanten verstrooid wordt en Mij alleen laat. Toch ben Ik niet alleen, want de Vader is met Mij. Dit heb Ik u gezegd, opdat gij vrede zoudt bezitten in Mij. Weliswaar leeft gij in de wereld in verdrukking, maar hebt goede moed: Ik heb de wereld overwonnen'.

■ **VERO AMOR È GESÙ**
(Anoniem, 17e eeuw)

Vero amor è Gesù,
che salute ne dà
a chi segue virtù!

*Waarachtige liefde is Jezus,
die heil schenkt aan hen
die de deugd volgen.*

Egli moriva in croce per me.
Mio buon Gesù,
non ti partir da me.

*Hij stierf voor mij aan het kruis.
Mijn goede Jezus,
ga niet van me weg.*

Christus' verbazingwekkende gebed: 'Dat zij alleen één mogen zijn, zoals Gij, Vader, in Mij zijt en Ik in U: dat ook zij één mogen zijn opdat de wereld zal weten dat Gij Mij gezonden hebt'.

In zijn toespraak tot de jongeren op 24 maart 1994 zei paus Johannes Paulus II: 'Ik denk aan veel van jullie vrienden. Maar als ze Jezus één keer van dichtbij zouden kunnen aanraken, Christus' gezicht zouden kunnen

zien, het kunnen aanraken. Als ze Jezus één keer zullen kunnen aanraken, als ze hem in jullie zullen zien, dan zullen ze zeggen: mijn Heer en mijn God’.

■ JOHANNES 17

Zo sprak Jezus. Toen sloeg Hij zijn ogen ten hemel en zei: ‘Vader, het uur is gekomen. Verheerlijk uw Zoon, opdat de Zoon U verheerlijkje. Gij hebt Hem immers macht gegeven over alle mensen om eeuwig leven te schenken aan allen die Gij Hem gegeven hebt. En dit is het eeuwige leven, dat zij U kennen, de enige ware God en Hem die Gij hebt gezonden, Jezus Christus. Ik heb U op aarde verheerlijkt door het werk te volbrengen dat Gij Mij hebt opgedragen te doen. Gij, Vader, verheerlijk Mij thans bij Uzelf en geef Mij de heerlijkheid, die Ik bij U had eer de wereld bestond.

Ik heb uw Naam geopenbaard aan de mensen die Gij Mij uit de wereld gegeven hebt. U behoorden ze toe; Mij hebt Gij ze gegeven en zij hebben uw woord onderhouden. Nu weten zij dat al wat Gij Mij gegeven hebt van U komt. Want de boodschap die Gij Mij hebt meegedeeld, heb Ik hun meegedeeld, en zij hebben ze aangenomen en naar waarheid erkend dat Ik van U ben uitgegaan, en zij hebben geloofd dat Gij Mij hebt gezonden. Ik bid voor hen. Niet voor de wereld bid Ik, maar voor hen die Gij Mij gegeven hebt, omdat zij U toebehoren. Al het mijne is van U en het uwe is van Mij. Zo ben Ik in hen verheerlijkt. Ik blijf niet langer in de wereld, zij echter blijven in de wereld, terwijl Ik naar U toe kom. Heilige Vader, bewaar in uw Naam hen die Gij Mij gegeven hebt, opdat zij één mogen zijn zoals Wij.

Toen Ik bij hen was, bewaarde Ik in uw Naam hen die Gij Mij hebt gegeven. Ik heb over hen gewaakt en niemand van hen is verloren gegaan, behalve de man des verderfs, want de Schrift moest vervuld worden. Maar nu kom Ik naar U toe en nog in de wereld zeg Ik dit, opdat zij mijn vreugde ten volle in zich zouden bezitten. Ik heb hen uw woord meegedeeld, maar de wereld heeft hen gehaat, omdat zij niet van de wereld zijn, zoals Ik niet van de wereld ben.

Ik bid niet, dat Gij hen uit de wereld wegneemt, maar dat Gij hen bewaart voor het kwaad. Zij zijn niet van de wereld, zoals Ik niet van de wereld ben. Wijd hen U toe in de waarheid. Uw woord is waarheid. Zoals Gij Mij in de wereld gezonden hebt, zo zend Ik hen in de wereld, en omwille van hen wijd Ik Mij aan U, opdat ook zij in waarheid aan U toegewijd mogen zijn.

Niet voor hen alleen bid Ik, maar ook voor hen die door hun woord in Mij geloven, opdat zij allen één mogen zijn zoals Gij, Vader, in Mij en Ik in U: dat ook zij in Ons mogen zijn opdat de wereld gelove, dat Gij Mij gezonden hebt. Ik heb hun de heerlijkheid gegeven, die Gij Mij geschonken hebt, opdat zij één zijn zoals Wij één zijn: Ik in hen en Gij in Mij, opdat zij volmaakt één zijn en de wereld zal erkennen, dat Gij Mij hebt gezonden en hen hebt liefgehad, zoals Gij Mij hebt liefgehad.

Vader, Ik wil dat zij die Gij Mij gegeven hebt met Mij mogen zijn waar Ik ben, opdat zij mijn heerlijkheid mogen aanschouwen, die Gij Mij gegeven hebt, daar Gij Mij lief hebt gehad vóór de grondvesting van de wereld.

Rechtvaardige Vader, al heeft de wereld U niet erkend, Ik heb U erkend, en dezen hier hebben erkend dat Gij Mij gezondend hebt. Uw naam heb Ik hun geopenbaard en Ik zal dit blijven doen, opdat de liefde waarmee Gij Mij hebt liefgehad, in hen moge zijn en Ik in hen'.

■ DULCIS CHRISTE

(Michelangelo Grancini, 17^e eeuw)

Dulcis Christe, o bone Deus,
o amor meus, o vita mea,
o salus mea, o gloria mea.

*Lieve Christus, o goede God,
o mijn liefde, o mijn leven,
o mijn redding, o mijn glorie.*

Tu es Creator,
Tu es Salvator mundi.

*U bent de Schepper,
U bent de Redder van de wereld.*

Te volo, te quaero,
te adoro, o dulcis Amor,
te adoro, o care Jesu.

*U wil ik, u zoek ik,
u aanbid ik, o zoete Liefde.
U aanbid ik, o dierbare Jezus.*

■ ANGELUS

■ NITIDA STELLA

(Anoniem, 16^e eeuw)

Nitida stella,
alma puella,
tu es florum flos;
o Mater pia,
virgo Maria,
ora pro nobis!

*Heldere ster,
mooi meisje,
u bent de bloem der bloemen.
O goede Moeder,
Maagd Maria,
bid voor ons!*

Jesu Salvator,
mundi amator,
tu es florum flos;
o Jesu pie,

*Jezus Verlosser,
Minnaar van de wereld,
U bent de bloem der bloemen.
O goede Jezus,*

fili Mariae,
eia, audi nos!

*zoon van Maria,
verhoor ons!*

Mater benigna,
honore digna,
tu es florum flos;
o Mater pia,
virgo Maria,
ora pro nobis!

*Goede Moeder,
alle eer waardig,
u bent de bloem der bloemen.
O goede Moeder,
Maagd Maria,
bid voor ons!*

Alme Rex regum,
conditor Legum,
tu es florum flos;
o Jesu pie,
fili Mariae,
eia, audi nos!

*Verheven Koning der koningen,
hoogste Wetgever,
U bent de bloem der bloemen.
O goede Jezus,
zoon van Maria,
verhoor ons!*

O gratiosa,
o coeli rosa,
tu es florum flos;
o Mater pia,
virgo Maria,
ora pro nobis!

*O genadevolle,
o hemelse roos,
u bent de bloem der bloemen.
O goede Moeder,
Maagd Maria,
bid voor ons!*

Sit tibi, Christe,
modulus iste,
tu es florum flos;
o Jesu pie,
fili Mariae,
eia, audi nos!

*U, o Christus,
zij deze melodie gewijd,
U bent de bloem der bloemen.
O goede Jezus,
zoon van Maria,
verhoor ons!*

Coeli Regina,
virgo divina,
tu es florum flos;
o Mater pia,
virgo Maria,
ora pro nobis!

*Koningin van de Hemel,
goddelijke Maagd,
u bent de bloem der bloemen.
O goede Moeder,
Maagd Maria,
bid voor ons!*

Middag

■ MISERERE

(Psalm 51 (50), Gregorio Allegri, ca. 1630)

Miserere mei, Deus,
secundum magnam misericordiam tuam.
Et secundum multitudinem
miserationum tuarum,
dele iniquitatem meam.
Amplius lava me ab iniquitate mea,
et a peccato meo munda me.

Quoniam iniquitatem meam ego
cognosco:
et peccatum meum contra me est semper.

Tibi soli peccavi, et malum coram
te feci: et iustificeris in
sermonibus tuis, et vincas
cum iudicaris.

Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum:
et in peccatis concepit me mater mea.

Ecce enim veritatem dilexisti:
incerta et occulta sapientiae
tuae manifestasti.

Asperges me hyssopo et mundabor:
lavabis me et super nivem dealbabor.

Auditui meo dabis gaudium et laetitia:
et exsultabunt ossa humiliata.

Averte faciem tuam a peccatis meis:
et omnes iniquitates meas dele.

*God, ontferm u over mij in uw
barmhartigheid,
delg mijn zondigheid in uw erbarmen.*

*Was mijn schuld volkomen van mij af,
reinig mij van al mijn zonden.*

*Ik erken dat ik misdreven heb,
altijd heb ik mijn vergrijp voor ogen.*

*Jegens u alleen heb ik gezondigd, wat u
tegenstaat heb ik gedaan.
Dus zijt Gij rechtvaardig in uw oordeel, is
het vonnis dat Gij velt gegrond.*

*Ach, met schuld belast werd ik geboren,
schuldig was ik toen mijn moeder mij ontving.*

*Maar Gij hebt behagen in oprechtheid,
Gij hebt mij geleerd in eigen hart te zien.*

*Sprenkel mij met hyssop dat ik rein word,
was mij dat ik witter word dan sneeuw.*

*Maak mij weer ontvankelijk voor blijde klanken,
geef mijn gekastijde lichaam nieuwe levensmoed.*

*Wend uw ogen af van mijn gebreken,
scheld mij al mijn schulden kwijt.*

Cor mundum crea in me, Deus:
et spiritum rectum innova
in visceribus meis.

*Schep in mij een zuiver hart, mijn God,
geef mij weer een vastberaden geest.*

Ne proicias me a facie tua:
et spiritum sanctum tuum
ne auferas a me.

*Wil mij niet verstoten van uw aanschijn,
neem uw heilige Geest niet van mij weg.*

Redde mihi laetitiam salutaris tui:
et spiritu principali confirma me.

*Geef mij weer de weelde van uw zegen,
maak mij sterk in edelmoedigheid.*

Docebo iniquos vias tuas:
et impii ad te convertentur.

*Dan zal ik de dwalenden uw wegen leren,
alle schuldigen terugvoeren tot U.*

Libera me de sanguinibus, Deus,
Deus salutis meae:
et exsultabit lingua mea iustitiam tuam.

*Houd mij ver van bloedschuld, God, mijn
redder,
dan bezingt mijn tong uw wijs beleid.*

Domine labia mea aperies:
et os meum annuntiabit laudem tuam.

*Heer, maak Gij mijn lippen los,
dat mijn mond uw lof kan zingen.*

Quoniam si voluisses sacrificium
dedissem utique: holocaustis non
delectaberis.

*In geschenken hebt Gij geen behagen,
wat ik u ook bied, Gij wilt het niet.*

Sacrificium Deo spiritus contribulatus,
cor contritum et humiliatum Deus
non despicias.

*Wat ik offer, God, is mijn boetvaardigheid,
een vermorzeld en vernederd hart wijst Gij
niet af.*

Benigne fac Domine in bona voluntate tua
Sion, ut aedificentur muri Jerusalem.

*Wees ook Sion in uw goedheid weer genadig,
bouw de muren van Jeruzalem weer op.*

Tunc acceptabis sacrificium iustitiae,
oblaciones et holocausta.

*Dan ontvangt Gij alle offers die Gij hebt
bevolen,*

Tunc imponent super altare tuum
vitulos.

dan komt men weer offeren op uw altaar.

■ 'K AANBID U, MIJN VERLOSSER

(Antonio Martorell)

Ti adoro, Redentore,
di spine incoronato,
per ogni peccatore
a morte condannato.

*'k Aanbid u, mijn Verlosser,
die doornen tot uw kroon kreeg.
Ter dood zijt Gij veroordeeld,
op 't kruis, voor elke zondaar.*

Ti adoro, Gesù buono,
schernito, schiaffeggiato;
tu doni il tuo perdono
a chi ti ha flagellato.

*'k Aanbid u, goede Jezus,
bespot, bespuwd, geslagen.
Gij hebt willen vergeven
die u hebben genageld.*

Ti adoro, Gesù pio,
in croce immolato;
ripenso nel cuor mio
che tu mi hai tanto amato! Amen.

*'k Aanbid u, lieve Jezus,
gedood op 't kruis der zonden.
Mijn hart wil steeds gedenken
hoezeer Gij mij bemind hebt. Amen.*

De grote roeping van de zoon van Maria verwezenlijkt zich als de nederlaag van een arme man. Elke dag van de geschiedenis lijkt dit te bevestigen, maar Zijn voortduren zelf, elke dag van het leven van de mens, schreeuwt een nog verborgen overwinning uit. En toch is deze niet helemaal verborgen; de inhoud ervan wordt geopenbaard door een teken. De openbaring van dit teken is het ontstaan en de groei van een menselijk gezelschap dat uitsluitend voortgebracht wordt door het geloof in Hem, die werkelijk gebaard is door de schoot van Maria. De methode begint een ervaring te worden. Het is mogelijk het leven te leven met Christus.

■ JESAJA 53

‘Wie heeft er geloofd in wat wij hebben gehoord,
en aan wie is de arm des Heren getoond?’
Als een jonge plant schoot hij recht omhoog,
en als een wortel die in dorre grond ontkiemt;

zijn uiterlijk noch schoonheid waren het bekijken waard,
hij was geen verschijning, die bewondering wekt.
Geminacht en gemeden werd hij door de mensen,
man van smarten, met ziekte vertrouwd,
een mens die zijn gezicht voor ons verbergt,
geminacht en als niet de moeite waard beschouwd.
Waarlijk, het waren onze ziekten die hij op zich nam,
en onze smarten, die hij heeft gedragen;
wij echter beschouwden hem als een geslagene,
door God gekastijd en vernederd.
Hij werd doorstoken om onze weerspanningheid,
om onze zonden gebroken;
hij werd gestraft; ons bracht het vrede,
en dank zij zijn striemen is er voor ons genezing.
Wij allen waren als schapen verloren gelopen,
en ieder van ons was eigen wegen gegaan;
maar op hem heeft de Heer laten neerkomen
de schuld van ons allen.
Hij werd gefolterd en diep vernederd,
maar heeft zijn mond niet geopend,
zoals een lam dat ter slachting geleid wordt.
En, zoals een schaap dat stom is voor zijn scheerders,
heeft hij zijn mond niet geopend.
Door een gewelddadig vonnis werd hij weggenomen;
wie denkt nog over zijn bestemming na?
Toch is hij uit het land der levenden weggerukt,
geslagen om de weerspanningheid van mijn volk.
Men gaf hem een graf bij de boosdoeners,
en bij de rijken een laatste rustplaats,
hoewel hij geen onrecht heeft begaan
en er in zijn mond geen bedrog is geweest.
Maar het heeft de Heer behaagd
hem ziek te maken en te breken.
Waarlijk, als een zoenoffer gaf hij zijn leven.
Nakomelingen zal hij mogen zien, en lang blijven leven;
immers, wat de Heer behaagde heeft zijn hand volvoerd.
Omwille van het doorstane lijden
zal hij het licht mogen zien en met kennis verzadigd worden.
Mijn rechtvaardige dienstknecht zal velen rechtvaardig maken,
doordat hij hun zonden draagt.
Daarom geef Ik hem zijn deel te midden van de velen,
en samen met hun machthebbers verdeelt hij de buit,

omdat hij zijn leven prijs gaf totter dood,
en zich bij de weerspanningen liet tellen.
Hij echter had de zonde van velen op zich genomen
en kwam zo voor de weerspanningen op.

■ **HET MYSTERIE VAN DE NAASTENLIEFDE
VAN JEANNE D'ARC***
(Ch. Péguy)

Hij is hier.

Hij is hier zoals op de eerste dag.

Hij is hier onder ons zoals op de dag van zijn dood.

Voor eeuwig is hij hier onder ons net zo zeer als op de eerste dag.

Voor eeuwig elke dag.

Hij is hier onder ons alle dagen van zijn eeuwigheid.

Zijn lichaam, datzelfde lichaam van hem, hangt aan hetzelfde kruis;

Zijn ogen, diezelfde ogen van hem, beven met dezelfde tranen;

Zijn bloed, datzelfde bloed van hem, bloedt uit dezelfde wonden;

Zijn hart, datzelfde hart van hem, bloedt van dezelfde liefde.

Hetzelfde offer laat hetzelfde bloed vloeien.

Een parochie heeft geschitterd met een eeuwig schittering. Maar alle parochies
stralen voor eeuwig, want in alle parochies bevindt zich het lichaam van Jezus
Christus.

Hetzelfde offer kruisigt hetzelfde lichaam, hetzelfde offer laat hetzelfde bloed vloeien.

Hetzelfde offer offert hetzelfde vlees, hetzelfde offer vergiet hetzelfde bloed.

Hetzelfde offer offert hetzelfde vlees en hetzelfde bloed.

Het is dezelfde geschiedenis, precies dezelfde, voor eeuwig dezelfde, die in die tijd en
in dat land gebeurd is en die elke dag op alle dagen van alle eeuwigheid gebeurt.

In alle parochies van de hele christenheid.

Of het nu in Lotharingen is of in Frankrijk.

Alle dorpen stralen in Gods ogen.

Alle dorpen zijn christelijk onder Gods blik.

Joden, jullie hebben geen weet van je eigen geluk; Israël, Israël, je hebt geen weet van
je eigen geluk; maar ook jullie, christenen, hebben geen weet van je eigen geluk; van
jullie huidige geluk; dat hetzelfde geluk is.

---

* Ch. Péguy, 'Il mistero della carità di Giovanna d'Arco [Het mysterie van de naastenliefde van Jeanne d'Arc]',
in Id., *I misteri [De mysteries]*, Jaca Book: Milaan 1997, p. 56v.

Van jullie eeuwige geluk.

Israël, Israël, je hebt geen weet van je eigen grootsheid; maar ook jullie, christenen, hebben geen weet van je eigen grootsheid; van jullie huidige grootsheid; die dezelfde grootsheid is.

Van jullie eeuwige grootsheid.

Of de christenen Zijn grootsheid nu erkennen of niet, Christus is hier, en wel op de door Hem gekozen plek, in de Tempel, die als een broze oever is vanwaar Hij opnieuw van wal steekt, voor Zijn glorie in het wijde universum, en voor Zijn vrije en liefhebbende aanwezigheid in elke mens.

■ **CHRISTE CUNCTORUM DOMINATOR ALME**

(Ambrosiaanse hymne, 5^e eeuw)

Christe, cunctorum dominator alme,
mente supremi generate Patris,
supplicum voces pariterque carmen
cerne benignus.

*O Christus, milde Heer van allen,
voortgekomen uit de geest van de hoogste Vader,
sla goedgunstig acht op de stemmen
en het gebed van hen die tot u smeken.*

Cerne, quod Templi, Deus ad decorem
plebs tua supplex resonet per aedem,
annuo cuius redeunt colenda
tempore festa.

*Zie, o God, hoe uw smekend volk
de Tempel laat weerklinken van zijn gezang,
om de Kerk te eren, op de jaarlijkse dag
waarop we haar feest vieren.*

Haec domus surgit tibi dedicata
rite, ubi sumit populus sacratum
corpus ex aris, bibit et beati
sanguinis haustum.

*Dit huis verrijst, naar behoren gewijd aan U,
in haar ontvangt het volk vanaf het altaar
het geconsacreerde Lichaam
en laaft het zich aan het heilige Bloed.*

Hic sacrosancti latices nocentum
diluunt culpas, perimuntque noxas;
chrismate invictum genus et creatur
chresticularum.

*Hier maken de heilige wateren de schuld
en de straf ongedaan van wie gedwaald hebben;
met de zalving wordt de onoverwinnelijke stam
van de christenen voortgebracht.*

Hic salus aegris, medicina fessis,
lumen et caecis datur: hic reatu,

*Hier ontvangen de zieken gezondheid,
de zwakken hulp en de blinden het zicht;*

Christe, nos solvis; timor atque moeror
pellitur omnis.

*hier bevrijdt Gij, o Christus, ons van onze schuld;
hier worden alle vrees en droefheid verjaagd.*

Daemonis saevi perit hic rapina:
pervicax monstrum pavet et retentos
deserens artus, fugit in remotas
ocius auras.

*Hier wordt de krachtige greep van de boze geest gebroken,
hier wordt het koppige beest bang,
laat het de ledematen los die het gevangen hield
en vlucht het de diepe afgrond in.*

Hic locus Regis vocitatur aula
nempe caelestis, rutilansque caeli
porta, quae vitae patriam petentes
accipit omnes.

*Dit is de plaats die terecht
het hof van de hemelse Koning genoemd wordt,
stralende poort van de hemel, die allen opneemt
die het vaderland van het leven zoeken.*

Turbo quem nullus quatit, aut vagantes
diruunt venti; penetrantque nimbi,
hanc domum tetris piceus tenebris
tartarus horret.

*Rotsvast staat het in de wind, de draaikolk van de storm
heeft er geen greep op; donkere wolken dringen er niet
in door;
de donkere onderwereld van diepe duisternis
is doodsbang voor dit huis.*

Ergo te votis petimus, sereno
annuas vultu, famulos gubernes,
qui tui summo celebrant amore
gaudia templi.

*Daarom smeken wij u met kalm gelaat
'ja' te zeggen tegen onze smeekbeden;
bewaar uw dienaren, die met grote liefde
de vreugden van uw Tempel vieren.*

Nulla nos vitae cruciet procella,
sint dies laeti placidaeque noctes;
nullus ex nobis, pereunte mundo,
sentiat ignem.

*Dat geen storm van het leven ons moge kwellen:
dat onze dagen vreugdevol en onze nachten rustig
mogen zijn,
dat geen van ons het vuur mag voelen
wanneer de wereld vergaat.*

Hic dies, in quo tibi consecratum,
conspicis templum, tribuat perenne
gaudium nobis; vigeatque longo
temporis usu.

*Deze dag, waarop Gij ziet naar de Tempel
aan u gewijd, moge ons eeuwige vreugde brengen;
moge hij door lange staat van dienst
in aanzien staan.*

Laus poli summum resonet Parentem
laus Patris Natum, pariterque Sanctum
Spiritus dulci moduletur hymno
omne per aevum.
Amen.

*Moge de lofzang tot de hoogste Vader
in de hemel weerklinken en moge de lofzang
met zoete hymnen de Zoon van de Vader bezingen
en gelijkelijk de Heilige Geest door alle eeuwen.
Amen.*

■ TUTOR DICENDO

(Anoniem, uit het *Laudario Magliabechiano*, 14^e eeuw)

Jesù, Jesù, Jesù dolce ad amare.

Jezus, Jezus, het is zoet u te beminnen.

Tutor dicendo, di lui non tacendo,
laudandol cum cantare.

Altijd spreek ik over Hem, nooit zal ik over
Hem zwijgen, ik loof Hem al zingend.

Jesù...

Jezus, Jezus...

Sempre l'atendo, col mio cor gaudendo,
fa mi rallegrare.

Altijd wacht ik op Hem, terwijl mijn hart
zich verheugt. Hij maakt mij blij.

Jesù...

Jezus, Jezus...

Non mi ritegno da mi' gran sostegno,
e vogliol pur chiamare.

Ik trek mij niet terug van mijn grote
steun en toeverlaat en ik wil Hem steeds
aanroepen.

Jesù...

Jezus, Jezus...

Vo' ke mi dica la mia dolce vita,
ke mi farà salvare.

Ik wil dat Hij, de zoetheid van mijn leven,
me zegt dat Hij me zal redden.

Jesù...

Jezus, Jezus...

L'anima mia, cattiva e mendica,
degnà è d'amor dare.

Mijn ziel, slecht en bedelend,
is het waard liefde te geven.

Jesù...

Jezus, Jezus...

K'i' son dolente, con molta fatica;
fa mi consolare!

Want ik lijd, mijn leven is moeizaam:
troost mij toch!

Jesù...

Jezus, Jezus...

Amor dilecto, del mio cor se' vita,
or damit'a trovare!

Heerlijke liefde, Gij zijt het leven van mijn
hart, maak dat ik u nu vind!

Jesù...

Jezus, Jezus...

Tra' mi a te di questo gran tormento,
ké vivo in dolorare!

Jesù...

K'io non ti perda per mio fallimento,
cum falso tentare.

Jesù...

Vivo in paura di te mia dolzura;
come ne posso fare?

Jesù...

Tu se' il mio aire, io son tua creatura;
non m'abandonare!

Jesù...

Tu sì m'ai detto [amor mio dilecto],
k'i' kegia faraimi dare.

Jesù...

Et io adimando Jesù benedecto;
di lui mi vo' pagare!

Jesù...

Non averò povertà, né difetto,
E vo' con teco stare!

Jesù...

Trek me naar u toe uit deze grote kwelling,
want ik leef in pijn!

Jezus, Jezus...

Dat ik u door mijn eigen falen niet verlieze,
door de valse bekering!

Jezus, Jezus...

Ik leef in angst over u, mijn zoetheid;
wat kan ik doen?

Jezus, Jezus...

Gij zijt de lucht die ik inadem, ik ben uw
schepsel; verlaat mij niet!

Jezus, Jezus...

Gij hebt mij toch gezegd [mijn heerlijke
liefde], dat Gij mij zult geven wat ik van
u vraag.

Jezus, Jezus...

En ik smacht naar de gezegende Jezus;
ik wil alles voor hem geven!

Jezus, Jezus...

Ik zal arm zijn noch enig gebrek lijden.
Ik wil met u zijn!

Jezus, Jezus...

*Goede
Vrijdag*

■ **STABAT MATER***
(G.B. Pergolesi)

■ **ANGELUS**

Moge het 'Amen' aan het eind van Pergolesi's Stabat Mater, dat we zojuist gehoord hebben (het mooiste 'Amen' van de hele muziekgeschiedenis), ook in ons hart weerklinken; en moge onze droefheid bijdragen tot een actieve en werkzame, creatieve vreugde, creatief zoals de gestalte, de werkelijkheid van Onze Lieve Vrouw dat is in de geschiedenis van de wereld. Zij is het punt waar de creativiteit van het Mysterie doorheen gaat, Gods eigen creativiteit, de redding die Christus voortdurend brengt, aandringend bij het hart van elke mens. Laten we de figuur van Maria volgen in haar gevoelens, gedurende heel de weg van vandaag.

Wij zijn Christus' glorie, maar tegelijkertijd zijn we ook zijn lijden; we zijn zijn lijden omdat we zijn glorie niet zijn. Wij zijn ons er niet van bewust dat het doel van ons dagelijks leven Christus' glorie is.

'Je wordt toegelachen door de vreemdheid van een hemel die niet van jou is' (Cesare Pavese). Ons gezelschap volgt de natuurlijke aantrekkingen, zonder ze te herkennen als de werkelijkheid waarin Christus' hemel ons toelacht. Uiteindelijk kunnen we stellen dat de relatie tussen Christus en ons het risico loopt altijd vreemd te blijven. De Bijbel drukt dit uit door te spreken van Gods toorn: 'Dies irae'.

---

* Tekst en vertaling, zie bladzijde 7-8.

■ **REQUIEM KV 626**

(W.A. Mozart)

Dies irae

Dies irae, dies illa,
solvat saeculum in favilla,
teste David cum Sibylla.
Quantus tremor est futurus,
quando Iudex est venturus,
cuncta stricte discussurus!

*Een dag van toorn, zo zal de dag zijn
waarop de wereld tot as zal worden,
zoals voorgezgd door David en de Sibylle.
Wat een angst zal er zijn
wanneer de Rechter zal komen
om alles strikt te beoordelen!*

Op Gods begrijpelijke toorn positioneert zich het meest ondenkbare, verrassende en ontroerende, namelijk Gods vergeving: 'Qui salvandos salvas gratis', Gij die de mensen die Ge wilde redden, 'gratis' redt, 'Voca me cum benedictis', roep ook mij met de gezegenden, 'Gere curam mei finis', neem mijn bestemming ter harte.

Rex tremendae majestatis

Rex tremendae maiestatis,
qui salvandos salvas gratis,
salva me, fons pietatis.

*Koning van geduchte majesteit,
die de mensen die Gij wilde redden, 'gratis' redt,
red ook mij, bron van liefde.*

Confutatis maledictis

Confutatis maledictis,
flammis acerbis addictis:
voca me cum benedictis.
Oro supplex et acclinis,
cor contritum quasi cinis:
gere curam mei finis.

*Wanneer de vervloekten
in verwarring gebracht worden
en veroordeeld tot het verterende vuur,
roep mij dan onder de gezegenden.
Ik smeeek u, nederig neergeknield,
met mijn hart haast verpulverd tot as:
neem mijn bestemming ter harte.*

‘Lacrimosa dies illa’, een dag vol tranen zal die dag zijn, wanneer de zondaar uit de as zal opstaan om het oordeel aan te horen. O God, schenk hem vergeving! O barmhartige Heer Jezus, geef hun rust. Amen.

De rede en het menselijke vertrouwen hebben zich nooit een partner kunnen indenken tot wie ze deze woorden konden richten.

Laten we gaan staan om samen, langzaam en hardop de Latijnse woorden van het ‘Lacrimosa’ te bidden.

Lacrimosa

Lacrimosa dies illa,
qua resurget ex favilla
iudicandus homo reus.
Huic ergo parce, Deus.
Pie Jesu Domine,
dona eis requiem. Amen.

*Een dag vol tranen zal die dag zijn,
wanneer de zondaar uit de as zal opstaan
om het oordeel aan te horen.
O God, schenk hem vergeving!
O barmhartige Heer Jezus,
geef hun rust. Amen.*

De vrouw uit wie Christus geboren is, is het punt waar de mensheid het meest heeft deelgehad aan Christus’ lijdende barmhartigheid.

■ HET MYSTERIE VAN DE NAASTENLIEFDE VAN JEANNE D’ARC*

(Ch. Péguy)

Zijn moeder Maria vond dat het heel goed ging.
Ze was gelukkig, ze was er trots op zo’n zoon te hebben.
De moeder te zijn van zo’n zoon.
Van een dergelijke zoon.
Ze verheerlijkte zichzelf er misschien om en verheerlijkte God.

---

* Dit en de hiernavolgende fragmenten van Ch. Péguy zijn genomen uit: Id., ‘Il mistero della carità di Giovanna d’Arco [Het mysterie van de naastenliefde van Jeanne d’Arc]’, in Id., *I misteri [De mysteries]*, Jaca Book: Milaan 1997, p. 11-154. Gedeelten zijn ook overgenomen uit: Ch. Péguy, *Het lijden* (vert. J. van der Putten), Ons Leekenspel: Bussum z.j..

Magnificat anima mea

Dominum.

Et exultavit spiritus meus.

Magnificat. Magnificat.

Tot de dag dat hij begonnen was met zijn missie.

Maar sinds hij begonnen was met zijn missie.

Verheerlijkte zij misschien niet langer.

Reeds drie dagen huilde zij.

Zij huilde, zij huilde.

Zoals geen enkele vrouw ooit gehuild heeft.

Geen enkele vrouw.

Dat is wat hij zijn moeder aangedaan had.

Nooit had een jongen zijn moeder zoveel tranen gekost.

Nooit had een jongen zijn moeder zoveel laten huilen.

Dat is wat hij zijn moeder aangedaan had.

Sinds hij begonnen was met zijn missie.

Omdat hij begonnen was met zijn missie.

Reeds drie dagen huilde zij.

Reeds drie dagen dwaalde zij, volgde zij.

Zij volgde de stoet.

Zij volgde de gebeurtenissen.

Zij volgde als achter een begrafenis.

Maar het was de begrafenis van een levende.

Van een nog levende.

Zij volgde wat er gebeurde.

Zij volgde als iemand die bij de stoet hoorde.

Bij de plechtigheid.

Zij volgde als een meeloopster.

Als een dienaress.

Als een beroepsklaagster van de Romeinen.

Bij de Romeinse begrafenissen.

Alsof het haar werk was.

Om te huilen.

Zij volgde als een arme vrouw.

Als iemand die met stoeten meeloopt.

Als een meeloopster met de stoet.

Als een dienaress.

Ja, als iemand die altijd meeloopt.

Zij volgde als een arm vrouwtje.

Als een bedelares.

Zij die nooit aan iemand iets gevraagd hadden.

Nu vroeg zij om een aalmoes.

Zonder het te uiten, vroeg zij om een aalmoes.

Want zonder het te uiten, zonder het zelfs te weten, vroeg zij om de aalmoes van het medelijden.

Van een medelijden.

Van een bepaald medelijden.

Pietas.

Dàt is wat hij zijn moeder aangedaan had.

Sinds hij begonnen was met zijn missie.

Zij volgde, zij hilde.

Zij hilde, zij hilde.

Vrouwen kunnen niets anders dan huilen.

Men zag haar overal.

In de stoet, maar een beetje terzijde.

Onder de portieken, onder de arcaden, waar het tochtte.

In de tempels, in de paleizen.

In de straten.

Op de pleinen en op de binnenplaatsen.

En zij was ook de Calvarieberg opgegaan.

Ook zij had de Calvarieberg beklommen.

Hetgeen een steile berg is.

En zij voelde niet eens meer dat ze liep.

En ze voelde niet eens meer haar voeten die haar droegen.

Zij voelde haar benen niet onder zich.

Ook zij had haar Calvarieberg beklommen.

Ook zij had geklommen, geklommen.

Tussen de menigte, een beetje achteraan.

Geklommen naar Golgotha.

Golgotha op.

Naar de top.

Tot aan de top.

Waar Hij nu gekruisigd werd.

Met zijn vier ledematen vastgespijkerd.

Als een nachtvogel op de deur van een schuur.

Hij, de Koning van Licht.

Op de plaats die Golgotha heet.

Dat betekent Schedelplaats.

Dàt is wat hij zijn moeder aangedaan had.

Zijn moederlijke moeder.

Een vrouw in tranen.

Een arm vrouwtje.

Een arm vrouwtje vol droefheid.

Een arm vrouwtje in droefheid.

Een soort bedelares om medelijden.

De weg die Christus gaat met de mens, als kruis en als vergeving, drukt het absolute hoogtepunt uit van Gods Mysterie. We kunnen ons het hoogtepunt van Gods Mysterie niet dramatischer voorstellen dan wat er gebeurd is, zowel voor God als voor de mens. Onze Vader, vergeef ons onze zonden: 'Tatăl Nostru'.

■ **TATĂL NOSTRU**
(‘Onze Vader’, Roemeense liturgie)

Tatăl nostru carele ești în ceruri
sfințească-se numele tău
vie împărăția ta,
facă-se voia ta
precum în cer și pre pământ.
Pâinea noastră cea de toate zilele
dă ne-o nouă astăzi
și ne iartă greșalele noastre
precum și noi iertăm greșiților noștri
și nu ne duce pre noi în ispită
ci ne izbăvește de cel rău.
Amin.

*Onze Vader, die in de hemel zijt,
uw naam worde geheiligd,
uw rijk kome,
uw wil geschiede
op aarde zoals in de hemel.
Geef ons heden ons dagelijks brood
en vergeef ons onze schulden,
zoals ook wij vergeven
aan onze schuldenaren,
en breng ons niet in beproeving
maar verlos ons van het kwade.
Amen.*

We gaan nu luisteren naar enkele van de ‘Responsories’ voor de Goede Week van de grote De Victoria, die, op de meest ontroerende wijze, het drama van de relatie tussen de mens en Christus uitdrukken. Laten we de stukken aandachtig volgen door de woorden in het boekje mee te lezen.

■ **RESPONSORIES**
(T.L. De Victoria)

Hoe de macht van de wereld het hart van de mens overheerst: ‘Astiterunt reges’.

Astiterunt reges

Astiterunt reges terrae
et principes convenerunt in unum,
adversus Dominum,
et adversus Christum eius.
Quare fremuerunt gentes
et populi meditati sunt inania?
Adversus Dominum,
et adversus Christum eius.

*De koningen der aarde komen in opstand
en de machtigen spannen samen
tegen de Heer
en tegen zijn Gezalfde.
Waarom zijn de volken oproerig
en zweren de naties tevergeefs samen?
Tegen de Heer
en tegen zijn Gezalfde.*

De bittere desillusie, de vriendschap verraden: ‘Amicus meus’.

Amicus meus

Amicus meus osculi me tradidit signo.
Quem osculatus fuero, ipse est, tenete eum.
Hoc malum fecit signum,
qui per osculum adimplevit homicidium.
Infelix praetermisit pretium sanguinis,
et in fine laqueo se suspendit.
Bonum erat ei si natus
non fuisset homo ille.
Infelix praetermisit pretium sanguinis,
et in fine laqueo se suspendit.

*Mijn vriend heeft me verraden met het teken
van een kus:
‘Die ik zal kussen, Hij is het, grijp hem’.
Hij gaf dit slechte teken
en pleegde een moord door middel van een kus.
De ongelukkige liet de bloedprijs vallen
en ging heen om zich te verhangen.
Het ware beter voor hem geweest, als die mens
nooit geboren was.
De ongelukkige liet de bloedprijs vallen
en ging heen om zich te verhangen.*

De profetie van Simeon.

■ LUCAS 2,33-35

Jezus' vader en moeder stonden verbaasd over wat van Hem gezegd werd. Daarop sprak Simeon over hen een zegen uit en hij zei tot Maria, zijn moeder: 'Zie, dit kind is bestemd tot val of opstanding van velen in Israël, tot een teken dat weersproken wordt, opdat de gezindheid van vele harten openbaar moge worden; en uw eigen ziel zal door een zwaard worden doorboord'.

Christus' eenzaamheid en onmacht: 'Eram quasi agnus'.

■ **RESPONSORIES, Eram quasi agnus**

Eram quasi agnus innocens;
ductus sum ad immolandum, et nesciebam
concilium fecerunt inimici mei
adversum me, dicentes:

Venite, mittamus lignum in panem eius
et eradamus eum de terra viventium.

Omnes inimici mei adversum me
cogitabant mala mihi

verbum iniquum mandaverunt
adversum me, dicentes:

Venite, mittamus lignum in panem eius
et eradamus eum de terra viventium.

*Ik was als een onschuldig lam
dat ter slachting geleid wordt; ik vermoedde niet
wat mijn vijanden tegen mij beraamden:*

*'Komt, laten we vergif in zijn brood doen
en hem uitbannen uit het land van de
levenden'.*

*Al mijn vijanden dachten mij het ergste toe,
spraken onrechtvaardig over mij en zeiden:*

*'Komt, laten we vergif in zijn brood doen
en hem uitbannen uit het land van de
levenden'.*

Het drama van Maria.

■ **HET MYSTERIE VAN DE NAASTENLIEFDE VAN JEANNE D'ARC**

(Ch. Péguy)

Zij huilde en huilde, ze was er lelijk van geworden.

Zij, de grootste Schoonheid ter wereld.

De mystieke Roos.

De ivoren Toren.

Turris eburnea.

De Schoonheidskoningin.

In drie dagen was zij verschrikkelijk geworden om te zien.

De mensen zeiden dat ze tien jaar ouder geworden was.

Ze wisten er niets van. Zij was meer dan tien jaar ouder geworden.

Zij wist, zij voelde goed dat ze meer dan tien jaar ouder geworden was.

Zij was een heel leven ouder geworden.

De stompzinnigen.

Heel haar leven.

Zij was verouderd met haar hele leven
en met meer dan haar leven, met meer dan een leven.
Zij was verouderd met een eeuwigheid.
Zij was verouderd met haar eeuwigheid.
Die de eerste eeuwigheid is na Gods eeuwigheid.
Want zij was verouderd met haar eeuwigheid.

Zij was Koningin geworden.
Zij was Koningin geworden van de Zeven Smarten.

Zij huilde en huilde, ze was zo lelijk geworden.
In drie dagen.
Zij was afschuwelijk geworden.
Afschuwelijk om te zien.
Zo lelijk, zo afschuwelijk.
Dat men haar bespot zou hebben.
Vast en zeker.
Als zij niet de moeder van de veroordeelde was geweest.

Zij huilde en huilde. Haar ogen, haar arme ogen.
Haar arme ogen waren rood geworden van de tranen.
En ze zouden nooit meer helder zien.
Daarna.
Sindsdien.
In het vervolg.
Nooit meer.
Voortaan zou ze nooit meer helder zien.
Om te werken.

En toch zou er nog gewerkt moeten worden
om in het levensonderhoud te voorzien.
Van haar arme leven.
Nog werken.
Erna zoals tevoren.
Tot aan de dood.
Kousen en sokken verstellen.
Jozef zou ze nog nodig hebben.
Kortom wat een vrouw zoal moet doen in haar huishouden.
Het is veel werk om in je levensonderhoud te voorzien.

Zij huilde, ze was afschuwelijk geworden.
Haar wimpers plakten tegen haar ogen.
Haar beide oogleden, het onderste en het bovenste,
Gezwellen, kapot, bloeedoorlopen.
Haar wangen ingevallen.
Wangen met diepe groeven.
Opgezwollen wangen.
Haar tranen hadden haar wangen als het ware beploegd.
De tranen hadden aan beide kanten een voor in haar wangen gegraven.

Haar ogen staken en brandden.
Nooit had zij zo gehuild.
En toch luchtte het haar op te huilen.
Haar huid stak en brandde.
En tezelfdertijd brandden hem, op het kruis, de Vijf Wonden.
En hij had koorts.
En zij had koorts.
En zo was zij deelgenote aan zijn Lijden.
Zij huilde, ze zag er zo vreemd, zo afschuwelijk uit.
Zo afschuwelijk.
Dat men zeker zou hebben gelachen.
En dat men haar bespot zou hebben.
Vast en zeker.
Als zij niet de moeder van de veroordeelde was geweest.
Maar zelfs de straatjongens keken een andere kant op.
Wanneer ze haar zagen.
Keerden hun hoofd af.
Wendden hun ogen af.
Om niet te lachen.
Om haar niet uit te lachen.
En wie weet, misschien ook wel om niet te hoeven huilen.

En ze hadden hem naar zijn dood laten wandelen.
Naar die dood.
Ze hielden hem goed vast.
Deze keer.
En ze zouden hem niet meer laten gaan.
Ze zouden hem niet meer loslaten.
Ach, nu schitterde hij niet langer te midden van de wetsgeleerden.
Gezeten tussen de wetsgeleerden.

Hij schitterde niet.
En toch schitterde hij voor eeuwig.
Meer dan hij ooit geschitterd heeft.
Meer dan hij ooit elders geschitterd heeft.

En dat was dus haar beloning.
Soms wordt men in het leven vreemd beloond.
Soms krijgt men vreemde beloningen.
En ze konden het zo goed samen vinden.
De jongen en zijn moeder.

Ze waren destijds zo gelukkig geweest.
De moeder en haar jongen.

Dat was dus haar beloning.
Zo werd zij dus beloond.

Voor het feit dat ze gedragen had.
Gebaard.
De borst gegeven.
Gedragen.
In haar armen.
Hem die gestorven is voor de zonden der wereld.

Voor het feit dat ze gedragen had.
Gebaard.
De borst gegeven.
Gedragen.
In haar armen.
Hem die gestorven is voor de redding van de wereld.

Voor het feit dat ze gedragen had.
Gebaard.
De borst gegeven.
Gedragen.
In haar armen.
Hem door wie de zonden van de wereld vergeven zullen worden.

De beweegredenen van onze barmhartigheid.

■ 1 PETRUS 2,21-25

Dit is ook uw roeping,
want Christus heeft voor u geleden
en u een voorbeeld nagelaten;
in zijn voetstappen moet gij treden.
Hij heeft geen zonde gedaan
en in zijn mond is geen bedrog gevonden.
Als Hij gescholden werd, schold Hij niet terug.
Als men Hem leed aandeed, uitte Hij geen dreigementen.
Hij liet zijn zaak over aan Hem die rechtvaardig oordeelt.
In zijn eigen lichaam heeft Hij onze zonden
op het kruishout gedragen,
opdat wij aan de zonden zouden afsterven
en gaan leven voor gerechtigheid.
Door zijn striemen zijt gij genezen.
Want gij waart verdwaald als schapen,
maar nu zijt ge bekeerd tot de herder
en behoeder van uw zielen.

‘Gij die uw Schepper bemint’.

■ VOI CH'AMATE LO CRIATORE

(Anoniem, uit het *Laudario Magliabechiano*, 14^e eeuw)

*Voi ch'amate lo Creatore,
ponete mente a lo meo dolore.*

Ch'io son Maria co' lo cor tristo,
la quale avea per figliuol Cristo;
la speme mia e dolce aquisto
fue crocifisso per li peccatori.

Capo bello e delicato,
come ti vegio stare inkinato!

Gij die uw Schepper bemint,
hebt aandacht voor mijn lijden.

*Want ik ben Maria met het verdrietige hart,
die Christus tot zoon had;
mijn hoop en mijn lieve schat
werd gekruisigd voor de zondaars.*

*O mooi en fijn gelaat,
wat erg u zo neergebogen te zien!*

Li tuoi capelli di sangue intrecciati,
fin' a la barba ne va i' rrigore.

*Uw haar zit onder het bloed
het druppelt tot op uw baard.*

Bocca bella e delicata,
come ti vegio stare asserrata!
Di fiele e aceto fosti abbeverata,
trista e dolente, dentr' al mio core.

*Mooie en fijne mond,
wat zie ik u dorstig!
Gal en azijn kreeg je te drinken,
het doet me pijn tot diep in mijn hart.*

Voi ch'amate...

Gij die uw Schepper bemint...

■ **RESPONSORIES**

(T.L. De Victoria)

**Het drama eindigt in tragedie: 'Tenebrae factae sunt',
'Caligaverunt oculi mei', 'Animam meam delectam'.**

Tenebrae factae sunt

Tenebrae factae sunt, dum crucifixissent
Jesum Judaei;
et circa horam nonam exclamavit Jesus
voce magna: Deus meus,
ut quid me dereliquisti?
Et inclinato capite, emisit spiritum.
Exclamans Jesus voce magna, ait:
Pater, in manus tuas commendo
spiritum meum.
Et inclinato capite, emisit spiritum.

*Duisternis trad in toen de Joden Jezus
kruisigden
en rond het negende uur riep Jezus uit
met luider stem: Mijn God,
waarom hebt Gij mij verlaten?
Hij boog het hoofd, en gaf de geest.
Met luider stem riep Jezus uit:
Vader, in uw handen beveel ik mijn geest.
Hij boog het hoofd, en gaf de geest.*

Caligaverunt oculi mei

Caligaverunt oculi mei a fletu meo,
quia elongatus est a me
qui consolabatur me.
Videte omnes populi
si est dolor similis sicut dolor meus.
O vos omnes qui transitis per viam,
attendite et videte
si est dolor similis sicut dolor meus.

*Mijn ogen zijn verblind door tranen;
want hij die mij troostte, is van mij
weggenomen.
Ziet, alle gij volkeren,
of er verdriet bestaat zo groot als het mijne.
O gij allen die voorbijkomt, kijkt, en ziet
of er verdriet bestaat zo groot als het mijne.*

Animam meam dilectam

Animam meam dilectam tradidi
in manus iniquorum,
et facta est mihi haereditas mea
sicut leo in silva;
dedit contra me voces adversarius,
dicens:

Congregamini, et properate
ad devorandum illum.
Posuerunt me in deserto solitudinis,
et luxit super me omnis terra.
Quia non est inventus qui me
agnosceret, et faceret bene.
Insurrexerunt in me viri absque
misericordia,
et non pepercerunt animae meae.
Quia non est inventus qui me
agnosceret, et faceret bene.

*Wat mij het dierbaarst is, heb ik
overgeleverd
in de handen van de onrechtvaardigen,
mijn erfgoed is geworden als een leeuw in
het bos:
mijn vijand heeft allen tegen mij opgestookt:
komt snel, laten we hem samen verslinden.
Ze hebben me naar een woestijn van
eenzaamheid gebracht
en heel de aarde heeft over mij gerouwd.
Want er kon niemand gevonden worden die
mij erkende, en goed zou doen.
Mannen zonder mededogen zijn tegen mij
opgestaan
en ze hebben mijn ziel niet gespaard.
Want er kon niemand gevonden worden die
mij erkende, en goed zou doen.*

Maar ook zonder dat we het merken, dringt er in ons hart een vraag naar boven. 'Wie zulk een heil van God verwacht, maakt zich rein, zoals Christus rein is' (1 Joh 3,3).

Laten we gaan staan en samen het gebed van pater De Grandmaison bidden.

Santa Maria, madre di Dio,
conservami un cuore di fanciullo,
puro e limpido come acqua di sorgente.
Ottienimi un cuore semplice,
che non si ripieghi ad assaporare
le proprie tristezze;
un cuore magnanimo nel donarsi,
facile alla compassione; un cuore
fedele e generoso,
che non dimentichi alcun bene
e non serbi rancore di alcun male.
Formami un cuore dolce e umile
che ami senza esigere di essere riamato,

*Heilige Maria, Moeder van God,
laat mijn hart blijven als het hart van een kind,
zuiver en doorzichtig als een heldere bron.
Vraag voor mij een hart vol eenvoud,
dat niet opzettelijk bezig blijft met het
koesteren van eigen leed.
Een hart, dat zich blij weet te geven,
dat mensen-zwakheid verstaat,
en teder weet mee te lijden.
Een trouw en edelmoedig hart,
dat geen weldaad vergeet en geen aangedaan
leed nadraagt.
Maak mijn hart mild en nederig,*

contento di scomparire in altri cuori, sacrificandosi davanti al tuo Divin Figlio; un cuore grande e indomabile, così che nessuna ingratitudine lo possa chiudere e nessuna indifferenza lo possa stancare; un cuore tormentato dalla gloria di Cristo, ferito dal suo amore, con una piaga che non si rimargini se non in cielo.	<i>liefde gevend zonder aanspraak te maken op wederliefde, blij als het in een ander hart plaats mag maken voor uw goddelijke Zoon. Een hart, groot en onoverwinnelijk, dat geen ondank sluit en geen onverschilligheid moedeloos maakt. Een hart gekweld van verlangen naar de verheerlijking van uw Zoon, gewond door zijn liefde en voor wiens wonden slechts de hemel genezing kan brengen.</i>
---	---

Christus vroeg om zijn eigen dood uit liefde voor het geluk van de mens.

■ CRISTO AL MORIR TENDEA

(Br. Marc'Antonio van San Germano, 16e eeuw)

Cristo al morir tendea,
ed ai più cari suoi Maria dicea:
«Or, se per trarvi al ciel dà l'alma
    e 'l core,
lascieretelo voi per altro amore?».

*Christus ging sterven
en tot zijn naaste vrienden zei Maria:
'Als Hij nu hart en ziel geeft om u in de hemel te
krijgen,
zoudt gij hem dan verlaten voor een andere liefde?'*

«Ben sa che fuggirete
di gran timor, e alfin vi nascondrete:
ed ei, pur come agnel che tace e more,
svenerassi per voi d'immenso amore».

*'Hij weet goed dat gij zult wegvlugten
in grote vrees, en dat g'u zult verbergen:
en als een Lam dat zwijgend sterft, zal Hij
uit grote liefde tot u zijn bloed voor u vergieten.'*

«Dunque, diletti miei,
se a dura croce, in man d'iniqui e rei,
dà per salvarvi il sangue, l'alma
    e 'l core,
lascieretelo voi per altro amore?».

*'Welnu, lieve vrienden, als Hij, op een hard kruis,
in de handen van onrechtvaardigen en misdadigers,
zijn bloed, hart en ziel geeft om u te redden,
zoudt gij hem dan verlaten voor een andere
liefde?'*

■ JOHANNES 12,23-27

Jezus antwoordde hun: 'Het uur is gekomen, dat de Mensenzoon verheerlijkt wordt. Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: als de graankorrel niet in de aarde valt en sterft, blijft hij alleen: maar als hij sterft, brengt hij veel vrucht voort. Wie zijn leven

bemint, verliest het, maar wie zijn leven in deze wereld haat, zal het ten eeuwigen leven bewaren. Wil iemand Mij dienen, dan moet hij Mij volgen; waar Ik ben, daar zal ook mijn dienaar zijn. Als iemand Mij dient, zal de Vader hem eren. Nu is mijn ziel ontroerd. Wat moet ik zeggen? Vader, red Mij uit dit uur? Maar daarom juist ben Ik tot aan dit uur gekomen’.

■ **STABAT MATER, Quando corpus morietur**

(G.B. Pergolesi)

Quando corpus morietur
fac ut animae donetur
paradisi gloria.

*Wanneer mijn lichaam zal sterven,
maak dan dat mijn ziel de heerlijkheid
van het Paradijs gegeven zal worden.*

Amen.

Amen.

Maar onze vrijheid moet haar eigen geluk ook verlangen.

■ **1 TESSALONICENZEN 5,1-11**

Het heeft geen zin, broeders, u te schrijven over tijd en uur. Gij weet zelf heel goed dat de dag des Heren komt als een dief in de nacht. Terwijl zij zeggen: ‘Er heerst vrede en veiligheid’, juist dan overvalt hen plotseling het verderf zoals weeën een zwangere vrouw, en zij zullen niet ontsnappen. Maar gij, broeders, gij leeft niet in de duisternis, zodat de dag u als een dief zou verrassen. Gij zijt allen kinderen van het licht, kinderen van de dag. Wij behoren niet aan nacht en duisternis. Laten wij dan ook niet slapen als de anderen, maar waken en nuchter zijn. Zij die slapen, slapen des nachts; en die zich bedrinken, bedrinken zich des nachts. Laten wij die behoren aan de dag, nuchter zijn, toegerust met het pantser van geloof en liefde en met de helm der heilsverwachting. Want God heeft ons niet bestemd om zijn toorn te ondergaan, maar om het heil te verwerven door onze Heer Jezus Christus, die voor ons gestorven is, opdat wij, wakend of reeds ontslapen, met Hem verenigd zouden leven. Blijft daarom elkander bemoedigen en steunen, zoals gij trouwens al doet.

Op Goede Vrijdag blijft de prijs van onze verlossing de dood van Christus.

■ OGNUN M'ENTENDA

(Anoniem, uit de Codex Ven. Marciana, 15^e eeuw)

*Ognun m'entenda divotamente
lo pianto che fece Maria dolente
del suo figliol tanto dilicato.*

Laat ieder eerbiedig luisteren
naar de klacht van de lijdende Maria
over haar zo tere zoon.

O Jesu Christo, bello mio figlio,
o Jesu bello, bianco e vermoglio,
o de la trista Madre el consiglio
su ne la croce già conficato.

*O Jezus Christus, mijn mooie kind,
o mooie Jezus, wit en scharlaken,
o raad van uw bedroefde Moeder,
reeds genageld aan het kruis.*

■ MIGUEL MAÑARA*

(O.V. Miłosz)

Het zweet van de dood druipt over zijn ogen.
Hij loopt onder het kruis zonder zijn laatste dag te zien.
En wat is hier dan zo mooi om te zien, zeg het ons, Mensenzoon?
Het water van dit land is als het oog van de blinde,
de steen van dit land is als het hart van de Koning,
de boom van dit land is een martelpaal voor jou,
Liefde, zoon van de Hemel.

Hij heeft het brood gebroken, hij heeft de wijn vergoten.

Ziehier het vlees, ziehier het bloed.

Hij heeft gebeden en is opgestaan:
zijn dierbaren lagen onder de olijfbom te slapen.
Simon, slaap je?
Hij heeft geroepen en hij is opgestaan:
zijn kindertjes droomden onder de olijfbom.
Slaapt nu maar, zegt de Mensenzoon.

* O.V. Miłosz, *Miguel Mañara*, Stichting Levende Mens, Leiden 2012, p. 33-34.

Ze zijn gekomen met zwaarden en lantaarns:
'Meester, ik groet u'. De broeder heeft zijn broeder gekust op de wang.
Het rechteroor werd afgeslagen en zie, het is genezen: opdat de mens begrijpe.
De haan heeft tweemaal gekraaid: er is geen liefde meer, alles is vergeten.
De haan heeft gekraaid in de eenzaamheid van je hart, Mensenzoon.

De kroon staat op het hoofd, de rietstok is in de hand,
het gelaat is blind van spuwen en bloed.
Gegroet, Koning der Joden.

De klederen zijn verdeeld, de moordenaars zijn gestorven.
'Ik heb dorst', roept het hart van het leven.
Maar de spons is teruggevallen en de zijde is doorboord en alles is volbracht.

Nu weten we dat Hij de Zoon van de levende God is en dat Hij met ons is tot
aan het einde van de wereld. Amen.

■ **DULCIS CHRISTE**

(Michelangelo Grancini, 17^e eeuw)

Dulcis Christe, o bone Deus,
o amor meus, o vita mea,
o salus mea, o gloria mea.

*Lieve Christus, o goede God,
o mijn liefde, o mijn leven,
o mijn redding, o mijn glorie.*

Tu es Creator,
Tu es Salvator mundi.

*U bent de Schepper,
U bent de Redder van de wereld.*

Te volo, te quaero,
te adoro, o dulcis Amor,
te adoro, o care Jesus.

*U wil ik, u zoek ik,
u aanbid ik, o zoete Liefde.
U aanbid ik, o dierbare Jezus.*

Laten we heel ons denken en de juiste genegenheid
waartoe ons hart in staat gesteld is, samenvatten.

■ **'K AANBID U, MIJN VERLOSSER**

(Antonio Martorell)

Ti adoro, Redentore,
di spine incoronato,
per ogni peccatore
a morte condannato.

*'k Aanbid u, mijn Verlosser,
die doornen tot uw kroon kreeg.
Ter dood zijt Gij veroordeeld,
op 't kruis, voor elke zondaar.*

Ti adoro, Gesù buono,
schernito, schiaffeggiato;
tu doni il tuo perdono
a chi ti ha flagellato.

*'k Aanbid u, goede Jezus,
bespot, bespuwd, geslagen.
Gij hebt willen vergeven
die u hebben genageld.*

Ti adoro, Gesù pio,
in croce immolato;
ripenso nel cuor mio
che tu mi hai tanto amato!
Amen.

*'k Aanbid u, lieve Jezus,
gedood op 't kruis der zonden.
Mijn hart wil steeds gedenken
hoezeer Gij mij bemind hebt. Amen.*

■ **ANGELUS**

Kruisweg

1° STATIE

■ EXAUDI DOMINE

(Lorenzo Perosi)

Exaudi, Domine, vocem meam
qua clamavi ad te,
miserere mei et exaudi me.
Tibi dixit cor meum,
exquisivit te facies mea.
Faciem tuam, Domine, requiram.
Ne avertas faciem tuam a me.
Ne declines in ira a servo tuo.

*Luister, o Heer, naar de stem
waarmee ik u aanroep;
heb medelijden met mij en verhoor mij.
Mijn hart heb ik tot u gewend, mijn gelaat
naar u opgeheven.
Uw aanschijn, Heer, tracht ik te zien.
Wend uw aangezicht niet van mij af.
Stoot uw dienaar niet van u weg.*

Nu is het niet zozeer een gedachtegang die we moeten volgen als wel een gebeurtenis waarin we moeten binnengaan; het is een vorm van gedachtenis, en zoals elke vorm van gedachtenis vindt ze heel haar gewicht in de ernst waarmee het hart zich richt op de inhoud van de gedachtenis zelf; als een meditatie die door de stappen ervan, de weg, de woorden die we horen, de liederen die gezongen worden, levender, presenter, mogelijk gemaakt wordt. Laten we ons niet verbazen als we merken dat we enkele minuten verstrooid zijn geraakt, maar laten we zodra we het merken, weer aandachtig worden. Voor we beginnen, vragen we aan de Heer die alles maakt, de grote Vader, de oorsprong van alles en dus ook de oorsprong van dit korte moment van gedachte, van gevoel, van verlangen dat mij binnengaat, vragen we aan God de Genade om te mogen begrijpen, om steeds meer te mogen begrijpen; dat ons hart steeds meer begrijpt. Help ons, zodat we niet uitvallen, zodat de uiteindelijke evidentie in ons niet verduisterd raakt, want het is alsof een duisternis de evidentie van het Ware bedekt.

■ **O MAGNE PATER**

(Hildegard van Bingen)

O magne Pater,
in magna necessitate sumus,
nunc igitur obsecramus,
obsecramus te per Verbum tuum,
per quod nos constituisti
plenos quibus indigemus.
Nunc placeat tibi, Pater, quia te decet,
ut aspicias in nos per adiutorium tuum,
ut non deficiamus,
et ne nomen tuum in nobis obscuretur,
et per ipsum nomen tuum
dignare nos adiuvere.

*O grote Vader,
groot is onze nood,
daarom smeken wij u nu,
smeken we u door uw Woord
waardoor Gij ons rijk hebt gemaakt
met wat niet van ons is:
moge het u nu behagen, o Vader, zoals het u past,
ons aan te zien en ons te hulp te schieten,
zodat wij niet uitvallen
en uw naam in ons niet verduisterd raakt;
vervaardig u, omwille van uw eigen naam,
ons te helpen.*

Hoezeer we ook zondaars zijn, onze eerste dankbaarheid aan God is aan iedereen uit te schreeuwen wat Hij gedaan heeft.

■ **OMNE HOMO AD ALTA VOCE**

(Anoniem, uit het Laudario van Cortona, 13e eeuw)

*Omne homo ad alta voce
laudi la verace croce.*

Laat elke mens met luide stem
het ware Kruis loven.

Quant'è digna de laudare:
core non lo po' pensare,
lingua ne lo po' contare,
la verace santa croce.

*Hoe lovenswaardig
is het ware, heilige Kruis:
ons hart kan het zich niet indenken
en onze tong kan het niet navertellen.*

Questo legno prezioso
è ne segno vertuoso,
lo nimico ha confuso
per la forza de la croce.

*Dit kostbare hout
is een krachtig teken.
De vijand is verslagen
door de kracht van het kruis.*

Aan de anderen kunnen we enkel maar zeggen wat uit de diepe emotie van ons hart komt.

■ **PROSTERNIMUS PRECES**

(Gregoriaans)

Prosternimus preces ante faciem tuam,
parce Christe.

Wij buigen ons biddend neer voor uw
aangezicht: Christus, spaar ons.

*Et exaudi, populo supplicanti
miserere.*

*En verhoor ons, heb medelijden met het volk
dat tot u smeekt.*

Qui triumpho crucis tuae
salvasti solus orbem
tu cruoris tui
poena nos libera.

Gij die alléén met de triomf van uw kruis
de hele wereld verlost hebt, bevrijd ons
door het offer van uw bloed.

Et exaudi...

En verhoor ons...

Qui moriens mortem damnas,
resurgens vitam praestas,
sustinens pro nobis
poenam indebitam.

Gij die door te sterven de dood vernietigt
en door te verrijzen leven geeft, terwijl gij
voor ons een onverdiende straf ondergaan
hebt.

Et exaudi...

En verhoor ons...

Passionis tuae diem
celebremus indemnes
ut per hoc dulcedo
tua nos foveat.

Laten we in vrede de dag van uw Lijden
vieren en mogen wij zo door uw zoetheid
getroost worden.

Et exaudi...

En verhoor ons...

Pro quibus es passus crucem,
non permittas perire
sed per crucem duc
ad vitam perpetuam.

Sta niet toe dat zij voor wie Gij het kruis
ondergaan hebt, verloren gaan; maar breng
hen door uw kruis tot het eeuwige leven.

Et exaudi...

En verhoor ons...

■ **DAL FONDO DEL DOLORE**

(Maria Bützler, Marotino-psalterium, 16e eeuw)

Dal fondo del dolore
t'invoco, o mio Signor!
Ascolta, o Salvatore,
il grido del mio cuor.
Se guardi le mie colpe
ed ogni iniquità,
Signore, nostro Dio,
chi mai si salverà?

Signore, tu sei buono,
tu, nostro Salvator;
pronto è il tuo perdono,
anche nel mio timor;
in te la mia speranza,
in te, mio Salvator;
attendo la parola
da te, mio Redentor.

Come in oscura notte
s'attende l'alba ognor,
l'anima nel dolore
anela a te, Signor.
Poiché presso il mio Dio
immensa è la bontà,
e tutti i miei peccati
egli perdonerà.

*Uit de diepte van mijn pijn
roep ik u aan, o mijn Heer!
Luister, o Verlosser,
naar mijn hartenkreet.
Als Gij mijn zonden
en ongerechtigheden blijft gedenken,
Heer, onze God, wie zal er dan
ooit gered worden?*

*Heer, Gij zijt goed,
Gij, onze Verlosser;
uw vergeving komt snel,
al ben ik diep bevreesd;
op u stel ik mijn hoop,
op u, mijn Verlosser;
ik wacht op een woord van u,
mijn Redder.*

*Zoals men in de duistere nacht
voortdurend wacht op de dageraad,
zo smacht de ziel die lijdt
naar u, o Heer.
Want bij mijn God
is immense goedheid,
en Hij zal al mijn
zonden vergeven.*

Aan de anderen kunnen we enkel maar zeggen wat uit de diepe emotie van ons hart komt, vooral uit de emotie, opgeroepen door de voortdurende mogelijkheid van ons verraad.

■ **HET MYSTERIE VAN DE NAASTENLIEFDE
VAN JEANNE D'ARC**

(Ch. Péguy)

De verloochening door Petrus, Petrus' verloochening. Jullie hebben niets anders te zeggen dan Petrus' verloochening. Dit, deze verloochening, wordt genoemd, wordt erbij gehaald, om onze eigen verloocheningen te maskeren, te verbergen, te verontschuldigen. Om te laten vergeten, om te vergeten, wijzelf, om onszelf onze eigen verloocheningen te laten vergeten. Om het ergens anders over te hebben. Om van onderwerp te veranderen. Petrus heeft hem driemaal verloochend. En wat dan nog. Wij hebben hem honderden en duizenden malen verloochend door de zonde, door de dwalingen van de zonde, in de verloocheningen van de zonde.

Uiteindelijk ligt het aan de zwakheid en het cynisme van ons hart dat de wereld als een grote duisternis is waarin de bron van het licht de dood is – o hoogste paradox – de dood van het leven, de dood van Christus.

■ **TENEBRAE FACTAE SUNT**

(Gregoriaans)

Tenebrae factae sunt
super universam terram
dum crucifixerunt Jesum, Judaei.
Et circa horam nonam
exclamavit Jesus voce magna:
«Deus meus, quid me dereliquisti?».
Tunc unus ex militibus
lancea latus eius perforavit.
Et, inclinato capite,
emisit spiritum.
Ecce terraemotus factus est magnus
nam velum templi scissum est
et omnis terra tremuit.
Et, inclinato capite,
emisit spiritum.

*Duisternis trad in
over de gehele aarde
toen de Joden Jezus kruisigden.
En rond het negende uur
riep Jezus uit met luider stem:
'Mijn God, waarom hebt Gij mij verlaten?'*
*Toen doorstak een van de soldaten
Zijn zijde met een lans.
En Hij boog het hoofd, en gaf de geest.
En zie, er was een grote aardbeving
en het voorhangsel van de tempel scheurde
doormidden,
en heel de aarde beefde.
En Hij boog het hoofd, en gaf de geest.*

Om het Mysterie te kunnen begrijpen, moeten we aandacht hebben voor het menselijke; wat ons vertrouwd maakt met het Mysterie van Christus' dood, is aandacht te hebben voor Christus' menselijke gevoelens, die de inhoud zijn geweest van zijn martelaarschap.

■ **GOD, MIJN GOD, WAAROM HEBT GIJ MIJ VERLATEN?**

(Psalm 22 (21), Marina Valmaggi)

*Mio Dio, mio Dio, perché
mi hai abbandonato?*

God, mijn God, waarom
hebt Gij mij verlaten?

Lontano sono dal tuo volto
le parole del mio grido.
Signore, io ti invoco nel giorno,
nella notte chiamo il tuo nome.

*Mijn God, mijn God, waarom verlaat Gij mij?
Ver blijft de redding bij mij kreet om hulp.
Mijn God, ik roep bij dag, maar geen verhooring,
ik roep des nachts, en nimmer vind ik rust.*

In te hanno confidato i nostri padri,
confidarono e li hai liberati;
a te hanno gridato e furon salvi,
non tradisti la loro attesa.

*Op u vertrouwden onze vaders,
zij rekenden op u en zijn verlost.
Zij riepen tot u en ze zijn gered,
ze hoopten op u en zijn niet beschaamd.*

Il mio cuore si è fatto come cera
e dentro di me si strugge;
la mia anima si è inaridita
perché mi ha circondato il male.

*Mijn hart is zacht als was geworden,
gesmolten in mijn lijf.
Mijn keel is als een scherf zo droog,
mijn tong kleeft in mijn mond.*

■ **STAVA A' PIE' DELLA CROCE**

(Anoniem, uitgegeven door Francesco Soto de Langa, 16e eeuw)

Stava a' pie' della croce
onde pendea 'l figliolo
la madre in pianto e in duolo
stupida e senza voce.

*Zij stond aan de voet van het kruis waaraan
haar Zoon hing,
de wenende, lijdende moeder,
stom en woordeloos.*

Vide il suo dolce nato
mandar lo spirito fuore
dall'affannato core
povero e desolato.

*Zij zag hoe haar lieve zoon
de geest gaf
vanuit zijn verstikte hart,
eenzaam en arm.*

Madre santa le piaghe
stampa del crocefisso
dentro lo mio cor fisso
e di ciò sol m'appaghe.

*Heilige Moeder, maak dat de wonden
van de gekruisigde
in mijn hart geprent worden
en dat alleen dat mij tevreden stelt.*

Fa' che 'l mio cor tutt'arda
in amar Christo Dio
fa' ch'al suo gran desio
non fia mia voglia tarda.

*Maak dat mijn hart helemaal brandt
uit liefde tot Christus God,
maak dat mijn wil niet traag is
in het antwoorden op Zijn grote verlangen.*

'Moge elke mens bitter wenen over de wrede dood van Christus': moge het refrein dat de stappen van onze Kruisweg scandeert ons steeds herinneren aan de noodzaak van deze gedachtenis.

■ DE LA CRUDEL MORTE DEL CRISTO

(Anoniem, Laudario van Cortona, 13^e eeuw)

*De la crudel morte del Cristo
ogn'om pianga amaramente.*

Moge elke mens bitter wenen
over de wrede dood van Christus.

Quando Iuderi Cristo piliaro
d'ogne parte lo circundaro,
le sue mane stretto legaro
como ladro, villanamente.

*Toen de Joden Christus van alle kanten
omsingelden en vastgrepen, bonden ze
zijn handen stevig vast, als bij een dief,
valselijk.*

Trenta denar fo lo mercato
ke fece Iuda, et fo pagato;
mellio li fora non esser nato
k'aver peccato sì duramente.

*Dertig zilverlingen was de afspraak die
Judas maakte, en hij werd betaald: het
ware beter geweest niet geboren te zijn,
dan zo erg te zondigen.*

De la crudel...

Moge elke mens...

A la colonna fo spoliato
per tutto 'l corpo flagellato;
d'ogne parte fo 'nsanguinato
como falso, amaramente.

*Hij werd ontkleed bij de zuil en over
zijn hele lichaam geselsd; het bloed
werd er aan alle kanten uitgeslagen,
verbitterd, zoals bij een misdadiger.*

Tutti gridaro ad alta voce:
«Moia 'l falso, moia veloce!
Sbrigatamente sia posto en croce,
ke non turbi tutta la gente!».

De la crudel...

Li soi compagni l'abandonaro,
tutti fugiero e lui lasciaro;
stando tormento forte et amaro
de lo suo corpo per la gente.

Molt'era trista Sancta Maria
quando 'l suo figlio en croce veda;
cum gran dolore forte piangea,
dicendo: «Trista, lassa, dolente».

De la crudel...

*Allen riepen met luide stem: 'Hij moet
dood, de misdadiger, en snel! Sla hem
vlug aan het kruis, dat Hij de mensen
niet langer lastig kan vallen!'*

Moge elke mens...

*Zijn metgezellen lieten hem alleen, allen
vluchtten ze van hem weg, toen zijn
lichaam zwaar en bitter gemarteld werd
voor de mensen.*

*De heilige Maria was diep bedroefd toen
zij haar Zoon aan het kruis zag hangen;
zij weende met groot verdriet en zei:
'Wat droevig, wat pijnlijk!'*

Moge elke mens...

2° STATIE

■ CRUX FIDELIS

(Gregoriaans)

*Crux fidelis inter omnes
arbor una nobilis
nulla silva talem profert,
fronde, flore, germine.
Dulce lignum, dulces clavos,
dulce pondus sustinet.*

Pange lingua gloriosus
lauream certaminis,
et super crucis tropheo
dic triumphum nobilem
qualiter Redemptor orbis
immolatus vicerit.

Crux fidelis...

Trouw kruis, onder alle bomen
zijt gij de enige edele stam.
Geen enkel woud brengt ooit
uws gelijke in blad en bloesem voort.
Het lieve hout draagt lieve spijkers,
en ondersteunt de lieve last.

*Bezing, mijn tong, de overwinning
van de roemvolle strijd,
en verhaal van de eervolle triomf,
van de trofee van het kruis;
hoe de Verlosser van de wereld,
als slachtoffer, heeft overwonnen.*

Trouw kruis...

Felle potus ecce languet
spina, clavi, lancea,
mite corpus perforarunt,
unda manat et cruor
terra, pontus, astra, mundus,
quo lavantur flumine!

Crux fidelis...

Flecte ramos, arbor alta,
tensa laxa viscera,
et rigor lentescat ille,
quem dedit nativitas
et superni membra regis
tende miti stipite.

Crux fidelis...

Sola digna tu fuisti
ferre mundi victimam
atque portum praeparare
arca mundo naufrago
quam sacer cruor perunxit
fusus agni corpore.

Crux fidelis...

Sempiterna sit beatae
Trinitati gloria
aequa Patri Filioque,
par decus Paraclito
unius trinique nomen
laudet universitas.

Crux fidelis...

*Zie hoe Hij, met gal gelaafd, kwijnt;
de doornen, spijkers en de speer
hebben Zijn tedere lichaam doorboord,
waaruit bloed en water vloeit:
aarde, zeeën, sterren en wereld
worden in die stroom gewassen.*

Trouw kruis...

*Buig uw takken, hoge boom,
ontspan uw starre vezels,
en laat die harde stijfheid varen
waarmee gij geboren zijt.
Geef de ledematen van de hoogste Koning
een zachte steun.*

Trouw kruis...

*Gij alleen waart het waardig
het slachtoffer voor de wereld te dragen
en aan een wereld die schipbreuk lijdt
een vluchthaven te schenken, zoals eens de ark;
gezalfd met het heilige bloed
dat stroomde uit het lichaam van het lam.*

Trouw kruis...

*Eeuwige eer zij
de zalige Drievuldigheid;
gelijke eer aan de Vader
en de Zoon en de Heilige Geest.
Heel de wereld brenge lof
aan de naam van de drieëne God.*

Trouw kruis...

■ **CRISTO AL MORIR TENDEA***
(Br. Marc'Antonio van San Germano, 16e eeuw)

■ **HET MYSTERIE VAN DE NAASTENLIEFDE
VAN JEANNE D'ARC**
(Ch. Péguy)

Hij was een goede werkman geweest.
Een goede timmerman.
Hij was een goede zoon geweest.
Een goede zoon voor zijn moeder Maria.
Een goed, lief kind.
Heel gehoorzaam.
Heel volgzaam.
Heel gehoorzaam aan zijn vader en zijn moeder.
Een kind.
Zoals alle ouders er een zouden willen hebben.
Een goede zoon voor zijn vader Jozef.
Voor zijn voedstervader Jozef.

De oude timmerman.
De meester-timmerman.

Zoals hij ook een goede zoon was geweest voor zijn vader.
Voor zijn vader die in de hemel zijt.

Zoals hij een goede kameraad was geweest voor zijn kameraadjes.
Een goede schoolkameraad.
Een goede speelkameraad.
Een goede kameraad in het spel.
Een goede collega op het werk.
Een goede collega-timmerman.
Onder alle andere collega's.
Collega-timmerlui.

---

* Tekst en vertaling, zie bladzijde 57.

Voor al zijn collega's.
Collega-timmerlui.
Zoals hij een goede arme man was geweest.
Zoals hij een goede burger was geweest.

Hij was een goede zoon geweest voor zijn vader en moeder.
Tot de dag dat hij begonnen was met zijn missie.
Zijn prediking.
Een goede zoon voor zijn moeder Maria.
Tot de dag dat hij begonnen was met zijn missie.
Een goede zoon voor zijn vader Jozef.
Tot de dag dat hij begonnen was met zijn missie.
Kortom alles was heel goed gegaan.
Tot de dag dat hij begonnen was met zijn missie.

Hij was algemeen geliefd.
Iedereen vond hem aardig.
Tot de dag dat hij begonnen was met zijn missie.
Zijn kameraden, vrienden, collega's, de autoriteiten,
De burgers,
Zijn vader en moeder,
Vonden dat alles goed ging,
Tot de dag dat hij begonnen was met zijn missie.
Zijn collega's vonden hem een goede collega.
Zijn vrienden een goede vriend.
Zijn kameraden een goede kameraad.
Gemakkelijk in de omgang.
De burgers vonden hem een goede burger.
Zijn gelijken vonden hem een goede gelijke.
Tot de dag dat hij begonnen was met zijn missie.

De burgers vonden dat hij een goede burger was.
Tot de dag dat hij begonnen was met zijn missie.
Tot de dag dat hij zich de burger toonde van een andere stad.
De stichter, de burger van een andere stad.
Want hij was burger van de hemelse Stad.
En van de eeuwige Stad.

De autoriteiten vonden dat alles goed ging.
Tot de dag dat hij begonnen was met zijn missie.

De autoriteiten vonden hem een man van orde.
Een ernstige jongeman.
Een rustige jongeman.
Een jongeman met goede manieren.
Gemakkelijk te regeren.
En die aan Caesar gaf wat Caesar toekomt.

Tot de dag dat hij de wanorde begonnen was.
Wanorde veroorzaakt had.
De grootste wanorde die er in de wereld geweest is.
Die er ooit in de wereld geweest is.
De grootste orde die er in de wereld geweest is.
De enige orde.
Die er ooit in de wereld geweest is.

Tot de dag dat hij de moeite genomen had.
En toen hij de moeite nam stoorde hij de wereld.
Tot de dag dat hij zich openbaarde
Als de enige Regering van de wereld.
De Meester van de wereld.
De enige Meester van de wereld.
En toen hij aan allen verscheen.
Toen zijn gelijken duidelijk zagen.
Dat hij geen gelijke had.
Toen begon de wereld te vinden dat hij te groot was.
En hem lastig te vallen.

En tot de dag dat hij begon aan God te geven wat God toekomt.

Jezus' arrestatie.

■ LUCAS 22,47-53

Hij was nog niet uitgesproken, of daar kwam een troep, voorafgegaan door een van de twaalf, Judas. Deze trad op Jezus toe om Hem te kussen. Maar Jezus zei tot hem: 'Judas, verraadt ge de Mensenzoon met een kus?' Toen zij die om Hem heen stonden, bemerkten wat er ging gebeuren, vroegen ze: 'Heer, zullen we met het zwaard erop inslaan?' En een van hen gaf de knecht van de hogepriester een slag en hieuw hem het rechteroor af. Maar Jezus greep in en zei: 'Laat het hierbij'. En Hij raakte het oor aan en genas hem. Nu sprak Jezus tot de hogepriesters, tot de bevelhebbers van de tempelwacht en de oudsten die op Hem afgekomen waren: 'Als tegen een rover zijt ge uitgetrokken met zwaarden en knuppels. Dagelijks was Ik bij u in de tempel en ge hebt geen hand naar Mij uitgestoken. Maar dit is uw uur en uw macht is die der duisternis'.

■ DE LA CRUDEL MORTE DEL CRISTO*

(Anoniem, Laudario van Cortona, 13^e eeuw)

De la crudel...

Moge elke mens...

3^e STATIE

■ CRUX FIDELIS**

(Gregoriaans)

Crux fidelis...

Trouw kruis...

■ RESPONSORIES, *Caligaverunt oculi mei****

(T.L. De Victoria)

* Tekst en vertaling, zie bladzijde 69-70.

** Tekst en vertaling, zie bladzijde 70-71.

*** Tekst en vertaling, zie bladzijde 55.

■ **HET MYSTERIE VAN DE NAASTENLIEFDE
VAN JEANNE D'ARC**

(Ch. Péguy)

Ze zeiden zelfs: *arme vrouw*.

En ondertussen sloegen ze haar zoon.

Want zo is de mens.

Zo zit de mens in elkaar.

Zo is de wereld.

De mensen zijn zoals ze zijn en je zult ze nooit kunnen veranderen.

Zij wist niet dat Hij daarentegen gekomen was om de mens te veranderen.

Dat Hij gekomen was om de wereld te veranderen.

Zij volgde, zij huilde.

En ondertussen sloegen zij haar jongen.

Zij volgde en volgde.

Zo zijn de mensen.

Je kunt ze niet veranderen.

Je kunt ze niet overnieuw maken.

Je kunt ze nooit overnieuw maken.

En hij was gekomen om ze te veranderen.

Op ze overnieuw te maken.

Om de wereld te veranderen.

Haar overnieuw te maken.

Zij volgde, zij huilde.

Iedereen respecteerde haar.

Iedereen had medelijden met haar.

Ze zeiden: *arme vrouw*.

Want al die mensen waren misschien niet echt slecht.

In de grond waren ze niet slecht.

Ze vervulden de Schriften.

Het vreemde was, dat iedereen haar respecteerde.

Haar verdriet eerbiedigde, respecteerde, bewonderde.

Ze verwijderden haar niet, ze drongen haar slechts een beetje aan de kant.

Met bijzondere attenties.

Omdat zij de moeder was van de veroordeelde.

Ze dachten: het is de familie van de veroordeelde.

Ze zeiden het ook, zachtjes.

Ze zeiden het, onder elkaar.

Met een stille bewondering.

En ze hadden gelijk, het was alle familie die hij had.

Zijn familie naar het vlees en zijn uitverkoren familie.

Zijn familie op aarde en zijn familie in de hemel.
Zij volgde, zij huilde.

Haar ogen waren zo wazig geworden dat het daglicht haar nooit meer helder zou lijken.
Nooit meer.

Reeds drie dagen zeiden de mensen:

Zij is tien jaar ouder geworden.

Ik had haar nog gezien.

Ik had haar vorige week nog gezien.

In drie dagen is zij tien jaar ouder geworden.

Nooit meer.

Zij volgde, zij huilde, zij begreep het niet heel goed.

Maar zij begreep heel goed dat de regering tegen haar jongen was.

En dat is een lelijk ding.

Dat de regering hem ter dood wilde brengen.

Altijd een lelijk ding.

En dat dit niet goed kon aflopen.

Alle regeringen waren eensgezind tegen hem.

De regering van de joden en de regering van de Romeinen.

De regering van de rechters en de regering van de priesters.

De regering van de soldaten en de regering van de pastoors.

Hij zou er zeker niet meer mee weggkomen.

Zeer zeker niet.

Iedereen was tegen hem.

Iedereen was vóór zijn dood.

Om hem ter dood te brengen.

Wilde zijn dood.

Soms had je een regering vóór je.

En een andere tegen je.

En dan kon je er nog mee weggkomen.

Maar hij had alle regeringen tegen zich.

Allereerst de regeringen.

En dan de regering en het volk.

Wat het sterkste is dat men tegen zich kan hebben.

Dat vooral had hij tegen zich.

De regering en het volk.

Die het gewoonlijk nooit eens zijn.

En dan profiteert men ervan.

Men kan ervan profiteren.

Het gebeurt heel zelden dat de regering en het volk het eens zijn.

En dan is degene die tegen de regering is.
Met het volk.
Vóór het volk.
En degene die tegen het volk is.
Is met de regering.
Vóór de regering.
Degene die door de regering wordt gesteund.
Wordt niet gesteund door het volk.
Degene die verdedigd wordt door het volk.
Wordt niet verdedigd door de regering.
Dus door op de één of op de ander te steunen.
Op de één tegen de ander.
Kon men er soms mee weggkomen.
Zou men soms tot een schikking kunnen komen.
Maar zij hadden geen geluk.
Zij zag heel goed dat iedereen tegen hem was.
De regering en het volk.
Samen.
En dat zij hem zouden krijgen.
[...]
Iedereen was tegen hem.
Iedereen wilde zijn dood.
Het is vreemd.
Werelden die het doorgaans niet eens waren.
De regering en het volk.
Zodat de regering een hekel aan hem had zoals de minste der voerlieden.
Net zo'n hekel als de minste der voerlieden.
En de minste der voerlieden zoals de regering.
Net zo'n erge hekel als de regering.
Dat was echt ongeluk hebben.
Wanneer men de een mee en de ander tegen zich heeft, dan kom je er wel eens mee weg.
Red je je er nog uit.
Sla je je er doorheen.
Maar hij zou er zeker niet mee weg komen.
Hij zou er zeer zeker niet mee weg komen.
Wanneer men de hele wereld tegen zich heeft.
Wat had hij dan de wereld aangedaan?

Ik zal het u zeggen:
Hij had de wereld gered.

Jezus voor het Sanhedrin.

■ **LUKAS 22,66-71**

Toen het dag geworden was, vergaderde de raad van oudsten van het volk, hogepriesters en schriftgeleerden en zij lieten Hem voor hun rechtbank leiden. Ze zeiden: 'Als Gij de Christus zijt, zeg het ons dan'. Maar Hij sprak tot hen: 'Als Ik het u zeg, zult ge er toch geen geloof aan hechten, en als Ik u vragen stel, zult ge toch geen antwoord geven. Maar van nu af zal de Mensenzoon zitten aan de rechterhand van de Macht van God'. Toen vroegen ze allen: 'Gij zijt dus de Zoon van God?' Hij antwoordde hun: 'Gij hebt het gezegd, dat ben Ik'. Zij riepen: 'Waartoe hebben wij nog een getuigenis nodig? Wij hebben het toch zelf uit zijn eigen mond gehoord'.

Jezus voor Pilatus.

■ **LUKAS 23,1-25**

Toen stond de gehele vergadering op en men bracht Hem voor Pilatus. Daar begonnen ze Hem te beschuldigen en zeiden: 'Wij hebben vastgesteld, dat die man ons volk tot opstand aanspoort, het ervan afhoudt aan de keizer belasting te betalen en zich uitgeeft voor de Messias, de Koning'. Pilatus vroeg Hem: 'Zijt Gij de koning der Joden?' Hij gaf hem ten antwoord: 'Gij zegt het'. Pilatus zei nu tot de hogepriesters en de volksmenigte: 'Ik kan in deze man geen enkele schuld ontdekken'. Maar zij hielden aan en riepen: 'Door zijn prediking in heel het joodse land, waar Hij in Galilea mee begonnen is en die Hij tot hier heeft voortgezet, zaait Hij onrust onder het volk'.

Toen Pilatus dat hoorde, vroeg hij of de man een Galileeër was. Zodra hij vernam, dat Hij uit het machtsgebied van Herodes kwam, stuurde hij Hem naar Herodes, die in die dagen eveneens in Jeruzalem verbleef.

Jezus voor Herodes.

Herodes toonde zich zeer verheugd toen hij Jezus te zien kreeg. De verhalen over Hem hadden hem sinds geruime tijd daarnaar doen verlangen en hij hoopte Hem nu een of ander wonder te zien verrichten. Hij stelde Hem allerlei vragen, maar Jezus gaf in het geheel geen antwoord. De hogepriesters en de schriftgeleerden stonden erbij en putten zich uit in beschuldigingen tegen Hem. Samen met zijn soldaten, hoonde en bespote Herodes Hem. Hij hing Hem een schitterend gewaad om en zond Hem terug naar Pilatus. Op diezelfde dag werden Herodes en Pilatus elkaars vrienden; tevoren namelijk leefden zij in onderlinge vijandschap.

Jezus nogmaals voor Pilatus.

Daarop riep Pilatus de hogepriesters, de overheidspersonen en het volk bijeen en zei tot hen: ‘Gij hebt deze man voor mij gebracht als iemand die het volk tot opstand aanzet; welnu: ik heb Hem in uw bijzijn verhoord maar ik heb in deze man niets kunnen ontdekken van al datgene waar gij Hem van beschuldigt. Herodes evenmin, want hij heeft Hem naar ons teruggezonden. Het is duidelijk, dat Hij niets heeft bedreven wat de doodstraf zou rechtvaardigen. Ik zal Hem daarom een tuchtiging laten toedienen en dan vrijlaten’. Ze begonnen allen tegelijk te schreeuwen: ‘Weg met Hem! Laat ons Barabbas vrij’. Deze Barabbas was wegens een oproer in de stad en wegens moord in de gevangenis geworpen. Opnieuw sprak Pilatus hen toe, omdat hij Jezus wenste vrij te laten. Maar zij riepen daartegenin: ‘Kruisig Hem, kruisig Hem!’ Voor de derde maal vroeg Pilatus hun: ‘Wat voor kwaad heeft die man dan toch gedaan? Ik heb in Hem niets gevonden, dat de doodstraf rechtvaardigt. Ik zal Hem daarom een tuchtiging laten toedienen en dan vrijlaten’. Luid schreeuwend bleven zij echter zijn kruisiging eisen; en hun geschreeuw gaf de doorslag. Pilatus besliste, dat gebeuren zou wat zij eisten; hij liet de man die zij opvorderden los, al zat hij wegens oproer en moord in de gevangenis, maar Jezus leverde hij over aan hun willekeur.

■ **DE LA CRUDEL MORTE DEL CRISTO***

(Anoniem, Laudario van Cortona, 13^e eeuw)

De la crudel...

Moge elke mens...

4^e STATIE

■ **CRUX FIDELIS****

(Gregoriaans)

Crux fidelis...

Trouw kruis...

■ **RESPONSORIES, Tenebrae factae sunt*****

(T.L. De Victoria)

* Tekst en vertaling, zie bladzijde 69-70.

** Tekst en vertaling, zie bladzijde 70-71.

*** Tekst en vertaling, zie bladzijde 55.

■ **HET MYSTERIE VAN DE NAASTENLIEFDE
VAN JEANNE D'ARC**

(Ch. Péguy)

Hielden zijn vrienden soms evenveel van hem als zijn vijanden hem haatten.
Zijn vader wist het.
Zijn leerlingen verdedigden hem niet zo erg als zijn vijanden hem vervolgden.
Zijn leerlingen, hielden zijn leerlingen soms evenveel van hem als zijn vijanden hem haatten.
Zijn vader wist het.
Zijn apostelen verdedigden hem niet zo erg als zijn vijanden hem vervolgden.
Zijn apostelen, hielden zijn apostelen soms evenveel van hem als zijn vijanden hem haatten.
Zijn vader wist het.
Hielden de elf soms evenveel van hem als de twaalfde, de dertiende hem haatte.
Hielden de elf soms evenveel van hem als de twaalfde, de dertiende hem verraden had.
Zijn vader wist het.
Zijn vader wist het.

Wat was dan de mens.
Die mens.
Die hij was komen redden.
Wiens natuur hij aangenomen had.
Hij wist het niet.
Als mens wist hij het niet.
Want geen mens kent de mens.
Want een mensenleven.
Een mensenleven, als mens, is niet voldoende om de mens te leren kennen.
Zo groot is hij. En zo klein.
Zo verheven. En zo laag.
Wat was dan de mens.
Die mens.
Die hij was komen redden.
Wiens natuur hij aangenomen had.
Zijn vader wist het.

En die soldaten die hem gearresteerd hadden.
Die hem van rechtszaal naar rechtszaal gevoerd hadden.
En van de rechtszaal naar het plein.
En die beulen die hem gekruisigd hadden.
Mensen die hun werk deden.
Die soldaten die dobbelden.
Die zijn kleren onderling verdeelden.

Die dobbelden om zijn kleren.
Die zijn kleed verlootten.
Die verder helemaal niets tegen hem hadden.

Dat dertig jaar van hard werken en drie jaar van hard werken,
Dat dertig jaar van teruggetrokken en drie jaar van openbaar leven,
Dertig jaar in zijn gezin en drie jaar onder het volk,
Dertig jaar in de werkplaats en drie jaar in het openbaar,
Drie jaar openbaar leven en dertig jaar teruggetrokken leven,
Niet gekroond hadden.

Dertig jaar teruggetrokken leven en drie jaar openbaar leven.

[...]

Want er was nog de kroning van die dood nodig.

Want er was nog de vervulling van dat martelaarschap nodig.

Want er was nog het afleggen van dat getuigenis nodig.

Want er was nog de voltrekking van dat martelaarschap en van die dood nodig.

Want er was nog nodig, er was nog de completering van die drie dagen van doodsstrijd nodig geweest.

Want die ergste doodsstrijd en die verschrikkelijke angst moesten volbracht worden.

En de kruisafneming, en de graflegging; de drie dagen begraven liggen, de drie dagen in het graf, de drie dagen in de onderwereld, tot aan de verrijzenis; en het vreemde leven post mortem, de Emmaüsgangers, de hemelvaart op de veertigste dag.

Want dat moest gebeuren.

Het was dat de Zoon van God wist dat het lijden
Van de Mensenzoon niet in staat is om de verdoemden te redden.
En van wanhoop meer ontsteld dan zichzelf,
Huilde de stervende Jezus om hen die verlaten waren.

Van de gemeenschappelijke wanhoop.

Op de weg naar Calvarië.

■ LUKAS 23,26-44

Toen zij Hem wegvoerden, hielden zij een zekere Simon aan, een man uit Cyrene, die van het veld kwam: hem belaadden ze met het kruis om achter Jezus aan te dragen. Een grote volksmenigte volgde Hem, ook vrouwen die zich op de borst sloegen en over Hem weeklaagden. Jezus keerde zich tot hen en sprak: ‘Dochters van Jeruzalem, weent niet over Mij, maar weent over uzelf en over uw kinderen. Weet dat er een tijd zal komen waarop men zeggen zal: Gelukkig de onvruchtbaren, wier schoot niet heeft gebaar en wier borst geen kind heeft gevoed.

Dan zal men *tot de bergen zeggen:*

Valt op ons,

en tot de heuvels:

Bedekt ons.

Want als men zo doet met het groene hout, wat zal er dan met het dorre gebeuren?’

Er werden nog twee anderen weggevoerd, twee misdadigers, om samen met Hem ter dood te worden gebracht.

De kruisiging.

Toen zij op de plaats kwamen die Schedel heet, sloegen zij Hem daar aan het kruis, en zo ook de misdadigers, de een rechts, de ander links. En Jezus zei: ‘Vader, vergeef hun, want ze weten niet wat ze doen’.

Ze verdeelden zijn kleren onder elkaar, door erom te dobbelen.

Jezus aan het kruis, bespot en beledigd.

Het volk stond *toe te kijken*, maar de overheidspersonen *lachten* Hem *uit* en zeiden: ‘Anderen heeft Hij gered; laat Hij zichzelf eens redden, als Hij de Messias van God is, de uitverkorene!’ De soldaten brachten Hem *zure wijn*, en ook zij voegden Hem spottend toe: ‘Als Gij de koning der Joden zijt, red dan uzelf. Boven Hem stond als opschrift in Griekse, Romeinse en Hebreeuwse letters: ‘Dit is de koning der Joden’.

De ‘goede moordenaar’.

Ook een van de misdadigers die daar hingen, hoonde Hem: ‘Zijt Gij niet de Messias? Red dan uzelf en ons’. Maar de andere strafte hem af en zei: ‘Heb zelfs jij geen vrees voor God, terwijl je toch hetzelfde vonnis ondergaat? En wij terecht, want wij krijgen wat we door onze daden verdiend hebben; maar Hij heeft niets verkeerd gedaan’. Daarop zei

hij: 'Jezus, denk aan mij, wanneer Gij in uw Koninkrijk gekomen zijt'. En Jezus sprak tot hem: 'Voorwaar, Ik zeg u: Vandaag nog zult gij met Mij zijn in het paradijs'.

Jezus sterft.

Het was nu omtrent het zesde uur; er viel duisternis over heel de streek tot aan het negende uur toe.

■ DE LA CRUDEL MORTE DEL CRISTO*

(Anoniem, Laudario van Cortona, 13^e eeuw)

De la crudel...

Moge elke mens...

5^E STATIE

■ STABAT MATER, *Quando corpus morietur*

(G.B. Pergolesi)

*Quando corpus morietur
fac ut animae donetur
paradisi gloria.*

*Wanneer mijn lichaam sterft,
maak dan dat mijn ziel
de glorie van het paradijs gegeven wordt.*

Amen.

Amen.

■ STAVA A' PIE' DELLA CROCE**

(Anoniem, uitgegeven door Francesco Soto de Langa, 16e eeuw)

* Tekst en vertaling, zie bladzijde 69-70.

** Tekst en vertaling, zie bladzijde 68-69.

■ **HET MYSTERIE VAN DE NAASTENLIEFDE
VAN JEANNE D'ARC**

(Ch. Péguy)

Zoals alle kleine kinderen speelde hij met plaatjes. (*Heel plotseling:*)

Kreet die nog altijd weerklinkt in de hele mensheid;
Kreet die die de strijdende Kerk deed wankelen;
Waarin de lijdende Kerk ook haar eigen angst herkende;
Waardoor de triomferende Kerk haar triomf ervoer;
Kreet die weerklinkt in het hart van de hele mensheid;
Kreet die weerklinkt in het hart van de hele christenheid;
O allerhoogste kreet, eeuwig geldige kreet.

Kreet alsof God zelf zoals wij gezondigd had;
Alsof God zelf gewanhoopt had;
O allerhoogste kreet, eeuwig geldige kreet.

Alsof zelfs God zoals wij gezondigd had.
Door de grootste zonde te begaan.
Die van de wanhoop.
[...]

Luider dan de twee moordenaars die naast hem hingen.
Die tot de dood schreeuwden als uitgehongerde honden.
De moordenaars schreeuwden slechts met menselijk geschreeuw;
De moordenaars slaakten slechts een menselijke doodscreet;
En zij kwijlden ook slechts menselijk slijm:

Enkel de Gerechte slaakte de eeuwige kreet.

Maar waarom? Wat had hij?

De moordenaars slaakten slechts een menselijke kreet;

Want zij kenden slechts de menselijke verlatenheid;
Zij hadden slechts menselijke verlatenheid ervaren.
Enkel hij kon de bovenmenselijke kreet slaken;
Enkel hij kende toen die bovenmenselijke verlatenheid.

Daarom slaakten de moordenaars slechts een kreet die uitstierf in de nacht.
En slaakte hij de kreet die altijd zal weerklinken, voor altijd en eeuwig, de kreet die voor eeuwig nooit zal uitsterven.
In geen enkele nacht. In geen enkele nacht van de tijd en van de eeuwigheid.

Want de moordenaar rechts en de moordenaar links
Voelden enkel de spijkers in de holten van hun handen.

Wat gaf hij om de steek van de Romeinse lans;
Wat gaf hij om de klappen van de spijkers en de hamer;
Het branden van de spijkers, de steek van de lans;
Wat gaf hij om de spijkers in de holte van zijn hand;
Het branden van de spijkers in de holten van allebei zijn handen.

Zijn keel die pijn deed.
Droog was.
Brandde.
Uit elkaar barstte.
Zijn uitgedroogde keel die dorst had.
Zijn droge strot.
Zijn dorstige strot.
Zijn linkerhand die brandde.
En zijn rechterhand.
Zijn linkervoet die brandde.
En zijn rechtervoet.
Omdat zijn linkerhand doorboord was.
En zijn rechterhand.
En zijn linkervoet doorboord was.
En zijn rechtervoet.
Al zijn vier ledematen.
Zijn vier arme ledematen.
En zijn zijde die brandde.
Zijn doorstoken zijde.
Zijn doorstoken hart.
En zijn hart dat brandde.
Zijn hart verteerd van liefde.
Zijn hart opgebrand van liefde.

Petrus' verloochening en de Romeinse lans;
Het spuwen, de beledigingen, de doornenkroon;

De gesel, de scepter gemaakt van een riet;
Het geschreeuw van het volk en de Romeinse beulen.
De klap in zijn gezicht. Want het was de eerste keer dat men hem in het gezicht sloeg.

Hij had het niet uitgeschreeuwd onder de Romeinse lans;
Hij had het niet uitgeschreeuwd onder de verraderlijke kus;
Hij had het niet uitgeschreeuwd onder de orkaan van beledigingen;
Hij had het niet uitgeschreeuwd onder de Romeinse beulen.

[...]

Hij had het niet uitgeschreeuwd tegenover het verraad;
Hij had het niet uitgeschreeuwd tegenover de beledigingen;
Hij had het niet uitgeschreeuwd tegenover de Romeinse beulen;
Dus waarom schreeuwde hij nu; tegenover wat schreeuwde hij nu.

Tristis, tristis usque ad mortem;

Ten dode bedroefd; maar tot wat voor dood;
Tot stervens toe.

Jezus' dood.

■ MARCUS 15,33-39

Vanaf het zesde uur viel er een duisternis over het hele land, tot aan het negende uur toe. En op het negende uur riep Jezus met luider stem: '*Eloi, Eloi, lama sabaktani?*' Dit is vertaald: 'Mijn God, mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?' Enkele omstanders, die het hoorden, zeiden: 'Hoor, Hij roept om Elia'. Een van hen ging een spons halen, drenkte die in zure wijn, stak hem op een rietstok en bood Hem te drinken, terwijl hij zei: 'Laat me begaan! We willen eens zien of Elia Hem eraf komt halen'. Jezus slaakte een luide kreet en gaf de geest. Toen scheurde het voorhangsel van de tempel van boven tot onder in tweeën. De honderdman die tegenover Hem post had gevat en zag dat Hij onder zulke omstandigheden de geest had gegeven, riep uit: 'Waarlijk, deze mens was een Zoon van God'.

■ **PRAECONIUM PASCHALE
IN VIGILIA DOMINICAE RESURRECTIONIS**

(Ambrosiaanse liturgie)

Exsultet iam angelica turba coelorum;
exsultent divina mysteria,
et pro tanti Regis victoria
tuba intonet salutaris.

Gaudeat se tot tellus irradiata
fulgoribus,

et, aeterni Regis splendore lustrata,
totius orbis sentiat amissis
caliginem.

Laetetur et mater Ecclesia,
tanti luminis adornata fulgore,
et magnis populorum vocibus
haec aula resultet.

Quapropter, astantibus vobis, fratres
carissimi,

ad tam miram sancti huius luminis
claritatem,

una mecum, quaeso, Dei omnipotentis
misericordiam invocate,

ut qui me non meis meritis intra
levitarum

numerum dignatus est aggregare,
luminis sui gratiam infundendo,
cerei huius laudem implere
praecipiat.

Praestante Domino nostro Iesu Christo

Filio suo,

secum vivente atque regnante Deo,

in unitate Spiritus sancti,

per omnia saecula saeculorum.

Amen.

Dominus vobiscum.

Et cum spiritu tuo.

Sursum corda.

Habemus ad Dominum.

Gratias agamus

Domino Deo nostro.

*Laat de koren der engelen en de
hemelse vergadering juichen. Blaast de
trompetten omwille van de overwinning
van de grootste der Koningen, laat ze de
verlossing verkondigen.*

*Laat de aarde zich verheugen,
overstroomd door een zo grote schittering;
en gewikkeld in de glorie van de eeuwige
Koning, moge zij begrijpen dat ze bevrijd
is uit het duister dat de hele wereld
bedekte. Laat de Kerk, onze moeder, zich
verheugen, getooid met de schittering
van zoveel licht, en laat deze tempel
weerklinken van de stemmen van het volk
dat feestviert.*

*Daarom vraag ik u, dierbare broeders
en zusters, die nu voor de schitterende
glans van dit heilige licht staat, om
samen met mij de barmhartigheid van de
Almachtige God af te smeken, zodat Hij
die zich verwaardigde mij – niet om mijn
verdiensten – onder het getal van zijn
Levieten te tellen door mij de genade van
Zijn licht te geven, ons mag leiden in het
op waardige wijze zingen van de hymne
van deze kaars.*

*Moge onze Heer Jezus Christus, zijn
Zoon, die met God leeft en heerst in
de eenheid van de Heilige Geest, ons
bijstaan, in alle eeuwigheid.*

Amen.

De Heer zij met u.

En met uw geest.

Verheft uw hart.

Wij zijn met ons hart bij de Heer.

Brengen wij dank

aan de Heer, onze God.

Dignum et iustum est.

Dignum et iustum est,
vere quia dignum et iustum est,
aequum et salutare,
nos tibi semper,
hic et ubique, gratias agere,
Domine, sancte Pater,
omnipotens aeternae Deus.
Qui populorum Pascha cunctorum,
non pecudum cruore nec adipe,
sed Unigeniti tui, Domini nostri Iesu

Christi sanguine
corporeque dicasti,
ut, supposito ritu gentis ingratae,
legi gratia succederet,
et una victima, per semetipsam tuae
maiestati semel oblata,
mundi totius
expiaret offensam.
Hic est Agnus,
lapideis praefiguratus in tabulis,
non adductus e gregibus,
sed evectus e coelo;
nec pastore indigens,
sed Pastor bonus ipse tantummodo;
qui animam suam
pro suis posuit ovibus
et rursus assumpsit,
ut nobis et humilitatem divina dignatio,
et spem resurrectionis corporalis ostenderet.

Qui coram tondente se
non vocem queruli balatus emisit,
sed evangelico proclamavit oraculo
dicens:

Amodo videbitis Filium hominis sedentem
ad dexteram maiestatis.

Ipse nobis et te reconciliat, Pater
omnipotens,
et pari tecum maiestate fultus indulget.

Nam, quae patribus in figura contingebant,

Het is passend en goed Hem te danken.
*Het is waarlijk passend en goed, onze
plicht en ons heil, dat wij U, Heer,
heilige Vader, almachtige en eeuwige
God, altijd, hier en overal danken. U
hebt het Pasen voor alle volkeren geheiligd
zonder het offer van vetgemeste dieren,
maar met het lichaam en het bloed
van Christus, uw eniggeboren Zoon. U
hebt de rituelen van het oude volk terzijde
geschoven en uw genade heeft de wet
overtroffen. Eén enkel slachtoffer heeft
zichzelf geofferd aan uw grootheid,
door eens en voor al de zonde van heel
het mensengeslacht uit te boeten. Dit
slachtoffer is het Lam, voorafgebeeld
door de oude wet; het werd niet gekozen
uit de kudde, maar gezonden uit de
hemel; niemand die het weidt, want
Het is zelf de goede Herder. Met zijn
dood en zijn verrijzenis heeft Hij zich
geheel aan de schapen gegeven, opdat
Gods vernedering ons de nederigheid zou
leren en Zijn lichamelijke verrijzenis
ons grote hoop zou geven. Tegenover
wie hem scheerde, blaatte Hij geen
klacht, maar verkondigde profetisch het
Evangelie, zeggend: 'Over korte tijd zult
ge de Mensenzoon gezeten zien aan de
rechterhand van God'. Met zijn offer,
o Vader, verzoent Hij uw kinderen met
u, en in zijn goddelijke macht schenkt
Hij ons uw eigen vergiffenis. Alle tekens
van de oude profetieën worden vandaag
voor ons in Christus vervuld. Zie: in deze
heilige nacht licht de vuurzuil op en leidt
zij de verlostten tot de redding brengende
wateren. Daarin gaat de Boze ten onder,
maar het volk van de Heer staat er
verlost en vrij uit op. Door Adam zijn*

nobis in veritate proveniunt.
 Ecce iam ignis columna resplendet, quae
 plebem Domini
 beatæ noctis tempore
 ad salutaria fluentia praecedat,
 in quibus persecutor mergitur
 et Christi populus liberatus emergit.
 Nam, sancti Spiritus unda conceptus,
 per Adam natus ad mortem,
 per Christum regignitur ad vitam.
 Solvamus igitur voluntarie celebrata ieiunia,
 quia Pascha nostrum immolatus est
 Christus;
 nec solum corpore epulemur Agni,
 sed etiam inebriemur et sanguine.
 Huius enim tantummodo cruor
 non creat piaculum bibentibus, sed
 salutem.
 Ipso quoque vescamur et azymo,
 quoniam non de solo pane vivit homo,
 sed de omni verbo Dei.
 Siquidem hic est panis,
 qui descendit e coelo,
 longe praestantior illo quondam mannae
 imbre frugifluis,
 quo tunc Israel epulatus interiiit.
 Hoc vero qui vescitur corpore,
 vitae perennis
 possessor existit.
 Ecce vetera transierunt,
 facta sunt omnia nova.
 Nam circumcisionis mosaicae mucro iam
 scabruit,
 et Iesu Nave acuta lapidum obsolevit
 asperitas,
 Christi vero populus insignitur fronte,
 non inguine,
 lavacro,
 non vulnere,
 chrismate, non cruore.

*wij geboren voor de dood; nu, verwekt in
 het water door de Heilige Geest, worden
 we door Christus opnieuw geboren ten
 leven. Laten we ons vrijwillige vasten
 verbreken: Christus, ons paaslam, is voor
 ons geslacht. Zijn lichaam is voedsel ten
 leven, zijn bloed is roes brengende drank;
 het enige bloed dat niet bevlekt, maar
 onsterfelijke redding verleent aan wie het
 ontvangt. Laten we dit ongezuurde brood
 eten, indachtig dat de mens niet leeft van
 brood alleen maar van elk woord dat van
 God komt. Dit brood dat uit de hemel
 is neergedaald, is veel meer waard dan
 het manna, dat uit den hoge neerviel als
 dauw. Dat voedde Israël weliswaar, maar
 ontrukte het niet aan de dood. Wie zich
 echter voedt met dit lichaam, verwerft
 het eeuwige leven. Zie: elke oude cultus
 is voorbij, alles wordt voor ons nieuw.
 Het mes van de mozaïsche besnijdenis is
 stomp geworden en niet langer passen we
 de pijnlijke snede toe van stenen messen,
 zoals gebruikt door Jozua, de zoon van
 Nun. Het volk van Christus wordt
 getekend op het voorhoofd, niet op de
 lies; met een wassing, niet met een wond;
 met chrisma, niet met bloed. In deze
 nacht moeten we wakend wachten op de
 verrijzenis van onze Verlosser. Laten we
 daarom onze toortsen gereed houden zoals
 de verstandige dienstmeisjes; dat het niet
 gebeure dat, terwijl er nieuwe olie in de
 lampen gegoten wordt, wij te laat komen
 met ons passende eerbetoon voor de komst
 van de Heer, die ongetwijfeld in een
 oogwenk zal komen, als een bliksemflits.
 Op de avond van deze dag wordt heel
 de volheid van het eerbiedwaardige
 heilsmysterie dus samengevat; en al wat er*

Decet ergo in hoc Domini Salvatoris
 nostri
 vespertina resurrectionis adventu
 ceream nos adolere pinguedinem
 sed tedam sapienter perpetuis
 praeparare luminibus,
 ne, dum oleum candelis adiungitur,
 adventum Domini tardo prosequamur
 obsequio,
 qui certe in ictu oculi,
 ut coruscus, adveniet.
 Igitur in huius diei vespere
 cuncta venerabilis sacramenti plenitudo
 colligitur,
 et, quae diversis sunt, praefigurata vel gesta
 temporibus,
 huius noctis curriculo
 devoluta supplentur.
 Nam primum hoc vespertinum lumen,
 sicut illa dux Magorum stella, praecedit.
 Deinde mysticae regenerationis unda
 subsequitur,
 velut, dignante Domino, fluenta Iordanis.
 Tertio resurrectionem Christi
 vox apostolica
 sacerdotis annuntiat.
 Tum ad totius mysterii supplementum
 Christo vescitur turba fidelium.
 Quae summi sacerdotis
 et antistitis tui Ambrosii oratione
 sanctificata vel meritis,
 resurrectionis dominicae diem,
 Christo in omnibus
 prosperante, suscipiat.
 Per bonum et benedictum Filium tuum
 Dominum nostrum Iesum Christum,
 cum quo beatus vivis et regnas Deus,
 in unitate Spiritus sancti,
 per omnia saecula saeculorum.
 Amen.

*in verschillende tijden gesymboliseerd of
 gedaan is, wordt nu vervuld, in de loop
 van deze nacht.*

*Want allereerst gaat vooraf dit
 avondlicht, als die ster die de Wijzen
 tot gids was. Dan komt de golf van de
 mystieke wedergeboorte, als de stroom van
 de Jordaan, geheiligd door de Heer. Op
 de derde plaats verkondigt de apostolische
 stem van de Priester de verrijzenis van
 Christus. Tenslotte, tot vervulling van het
 hele mysterie, voedt het volk der gelovigen
 zich met Christus. Dit volk, geheiligd
 door het gebed en de verdiensten van
 uw hogepriester en bisschop Ambrosius,
 bereidt zichzelf in Christus die alles
 doet bloeien, voor om de dag van de
 verrijzenis van de Heer te gaan vieren.
 Omwille van de verdiensten van uw
 goede en gezegende Zoon en onze Heer
 Jezus Christus, met wie Gij leeft en heerst
 in zaligheid, God, in eenheid met de
 heilige Geest, in alle eeuwen der eeuwen.
 Amen.*

■ **ALLORA SAPRETE CHE ESISTO**

(A.M. Cocagnac – P. Houdy)

Voialtri sulla terra
la croce drizzerete,
del legno del Calvario
il frutto voi vedrete.

«Allora saprete che esisto –
dice il Signor –
che in me l'amore fedele dimora,
come in quest'ora.»

Si stenderà il lenzuolo
nella caverna tetra,
si chiuderà il sepolcro
col peso della pietra.

«Allora...

Quando verrete all'alba
il corpo a imbalsamare,
quando vedrete l'alba
degli angeli esultare...

«Allora...

Se ascendo sopra i cieli
di gloria risplendente,
sarò sul tuo cammino
la nube incandescente.

«Allora...

*Mijn kruis zul je verheffen,
de nieuwe boom van 't leven.
Daarvan zul je de vrucht zien,
als ik zal zijn verheven.*

En dan – zegt de Heer –
zul je weten dat Ik er steeds ben,
en dat mijn liefde voor jullie nooit ophoudt,
nu en in eeuwigheid.

*Mijn lichaam snel begraven,
gewikkeld in een lijkwaad.
De steen ervoor geschoven
waarmee het graf dan dichtgaat.*

En dan...

*En als je, zondagmorgen,
ter zalving hier gekomen,
de engelen ziet juichen,
de steen is weggenomen.*

En dan...

*Wanneer ik vol van glorie
ten hemel op zal stijgen,
blijf ik je pad verlichten,
als vuurzuil je begeleiden.*

En dan...

God biedt de lijdende mens geen redening aan, die alles verklaart, maar geeft zijn antwoord in de vorm van een begeleidende aanwezigheid en een geschiedenis van het goede, die zich verbindt met elk lijdensverhaal om daarin een deur naar het licht open te zetten. In Christus wilde God zelf deze weg met ons gaan en ons zijn manier van zien schenken, om daarmee het licht te aanschouwen. Christus, die het lijden gedragen heeft, is de ‘aanvoerder en voltooiër van ons geloof’ (Hebr. 12, 2).

PAUS FRANCISCUS

Opnieuw beginnen is een woord dat heel dicht ligt bij het meest christelijke woord, bij het laatste christelijke woord: ‘opstaan’, ‘opstanding’. Hoe vaak hebben wij er niet aan herinnerd dat juist daarom Pasen het belangrijkste mysterie, het grote mysterie van het christelijke leven is! Door Hem die onder ons is, kan ieder van ons opnieuw beginnen, wordt elk van ons herboren, staat ieder van ons op. Voor elke dag en elk uur en elk moment van ons leven moet de opstanding, de hervatting, het opnieuw beginnen, de weg dicteren, de wet zijn.

LUIGI GIUSSANI